

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**STATUS KOLONIJ VELIKE BRITANIJE NEKOČ
IN DANES**

Nina Mezek

Ljubljana, marec 2013

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

STATUS KOLONIJ VELIKE BRITANIJE NEKOČ IN DANES

Kandidatka: Nina Mezek
Vpisna številka: 04037519
Študijski program: Univerzitetni študijski program Uprava 1. Stopnja
Mentor: prof. dr. Bogomil Ferfila

Ljubljana, marec 2013

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Nina Mezek, študentka Univerzitetnega študijskega programa Uprava 1. Stopnja z vpisno številko 04037519, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Status kolonij Velike Britanije nekoč in danes.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega / magistrskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Mojca Klavžar

Ljubljana,

Podpis avtorice:

POVZETEK

V svojem diplomskem delu sem pisala o kolonijah Velike Britanije nekoč in danes. Britanski imperij je bil največji imperij, ki je imel v svoji lasti kar tretjino vsega kopnega in četrtno svetovnega prebivalstva. Še danes ima 14 kolonij. Nekatere so strateško pomembne in še danes prihaja do konfliktov in tudi vojn za njihova ozemlja, s čimer sem potrdila svojo prvo hipotezo. Tako prihaja do sporov med Veliko Britanijo, Argentino in Čilom za ozemlje Antarktike, Argentina zahteva tudi Falklandske otoke, britanski koloniji Južno Georgio in Južni Sandwichin zahteva Mauritius, Sejšeli zahtevajo Britansko ozemlje Indijskega oceana, Španija pa želi prevzeti nadzor nad Gibraltarjem.

Ker je imela Velika Britanija ogromno kolonij, sem se odločila opisati le tri izmed strateško najbolj pomembnih. To so Kanada, Indija in Avstralija. Velika Britanija je nadzor nad Kanado prevzela leta 1763, po končani 7-letni vojni s Francijo. Bila je pomembna kolonija, bogata s krznom, velikimi ribolovnimi območji in lesom. Indija je bila pomembna, saj so s kolonizacijo le-te pridobili prosto trgovsko pot do ostalega Orienta. Z davki, pobranimi v Indiji pa si je Velika Britanija polnila državno blagajno. Avstralija je najprej služila kot velik zapor, kasneje se je razvila v kolonijo, pomembno zaradi ovčereje in pridelave volne. Velika Britanija je zaradi druge svetovne vojne utrpela krizo, saj je bila zelo zadolžena. Z izgubo kolonij pa je še dodatno izgubila politično in gospodarsko moč, zato je ohranila dobre odnose z nekdanjimi kolonijami. Vse nekdanje kolonije so postale članice medvladne organizacije Commonwealth. Poleg Commonwealtha pa se Velika Britanija trudi obdržati dobre gospodarske in politične odnose s posameznimi državami.

Ključne besede: kolonializem, dekolonizacija, britanski imperij, dominion, konflikt, odvisno ozemlje

SUMMARY

STATUS OF GREAT BRITAIN'S COLONIES IN THE PAST AND PRESENT

In my thesis I have decided to write about Great Britain's colonies in the past and present. The British Empire was the largest empire in the world. On top of its power it contained one third of all the land and a quarter of world's population. Today Great Britain has 14 overseas territories. Due to strategic importance of those colonies it comes to conflicts and sometimes even wars among Great Britain and other countries. Argentina and Chile claims Antarctic Territory, Argentina also claims Falkland Islands, South Sandwich and South Georgia are claimed by Mauritius and Spain claims and wants to take control over Gibraltar.

Due to extensive topic I have chosen to write about three important former colonies of GB. Those are Canada, India and Australia. Canada came under British rule after 7 year war with France in 1763. It was important colony rich with fur, fish and timber. India was important because of free way to the other Orient, rich trade market and taxation in this country fill British government coffers. Australia was first just large prison but later it has developed sheep and wool production. Because of World War II GB suffered the crisis due to large debt and decolonization of colonies. It also lost political and economic power. GB has tried to maintain the good relations with former colonies. All countries from British Empire has become member of Commonwealth. Beside that the GB is trying to maintain good political and economic relations with individual country.

Key words: colonisation, decolonisation, british empire, dominion, conflict, dependent territory

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY	vi
1 UVOD.....	1
2 TEMELJNI POJMI	2
2.1 KOLONIALIZEM	2
2.2 DEKOLONIZACIJA.....	3
2.3 DOMINION.....	3
2.4 KONFLIKT	3
3 BRITANSKE KOLONIJE.....	4
3.1 KRATKA ZGODOVINA BRITANSKEGA IMPERIJA.....	4
3.2 COMMONWEALTH	6
4 BRITANSKA ODVISNA OZEMLJA	7
4.1 KRALJEVSKA OZ. KRONSKA ODVISNA OZEMLJA	7
4.2 BRITANSKA ODVISNA OZEMLJA	8
4.2.1 ANGUILLA	8
4.2.2 BERMUDI- BERMUDSKI OTOKI	8
4.2.3 BRITANSKO ANTARKTIČNO OZEMLJE	9
4.2.4 BRITANSKO OZEMLJE INDIJSKEGA OCEANA.....	9
4.2.5 BRITANSKI DEVIŠKI OTOKI	10
4.2.6 KAJMANSKI OTOKI	11
4.2.7 FALKLANDSKI OTOKI.....	11
4.2.8 GIBRALTAR	12
4.2.9 MONTSERRAT	13
4.2.10 OTOKI PITCAIRN	14
4.2.11 SVETA HELENA	15
4.2.12 OTOKI TURCS IN CAICOS	16
5 KANADA	17
5.1 KOLONIZACIJA KANADE	17
5.2 RAZVOJ KANADE IN ODNOSI Z VELIKO BRITANIJO	21
6 INDIJA	23
6.1 VZHODNO INDIJSKA DRUŽBA	23
6.2 SEPOY UPOR	24
6.3 INDIJA POD BRITANSKO OBLASTJO	24
6.3.1 INDIJSKI NARODNI KONGRES	25
6.3.2 MUSLIMANSKA LIGA.....	26
6.3.3 MAHATMA GANDHI.....	26

6.4	OSAMOSVOJITEV INDIJE.....	28
6.5	ODNOSI Z VELIKO BRITANIJO	29
7	AVSTRALIJA	31
7.1	KOLONIZACIJA AVSTRALIJE	31
7.2	NEKAJ BESED O DOMAČINIH- ABORIGINIH	32
7.3	AVSTRALIJA DANES	33
7.4	AVSTRALIJA IN VELIKA BRITANIJA	33
8	ZAKLJUČEK.....	35
	LITERATURA IN VIRI.....	37

1 UVOD

Za diplomsko delo z naslovom Status kolonij Velike Britanije nekoč in danes sem se odločila zaradi velikega zanimanja o razvoju največjega imperija v svetovni zgodovini- britanskega imperija. Namen in cilj bo raziskati, kako je kolonizacija vplivala na ta ozemlja, še posebej na strateško pomembna ozemlja Kanade, Avstralije in Indije. S pomočjo zbiranja tujih in domačih virov, analize in interpretacije sekundarnih virov, deskriptivne metode in zgodovinske metode bom preučila, kako je Velika Britanija prišla do teh ozemelj, kako so se osamosvojile in ali je prihajalo do kakšnih konfliktov in vojn. V literaturi bom poiskala tudi, kakšne koristi je imela Velika Britanija od kolonij in ali so imele kolonije kakšne koristi od Velike Britanije. Marsikdo pa ne ve, da ima Velika Britanija še danes kolonije širom po svetu. Zato jih bom predstavila in opisala. Raziskala bom, kakšno vlogo imajo danes in zakaj še vedno prihaja do konfliktov med neodvisnimi državami in Veliko Britanijo.

V diplomskem delu bom poskušala tudi potrditi oziroma ovreči naslednji hipotezi:

- Zaradi pomembnih geografskih leg britanskih odvisnih ozemelj prihaja do konfliktov med Veliko Britanijo in drugimi neodvisnimi državami.
- Zaradi dekolonizacije britanskih kolonij je Velika Britanija utrpela hude posledice v gospodarstvu in politični moči.

V prvem poglavju sem opisala pojme kolonizacija, dekolonizacija, konflikt in dominion in se nato usmerila na kolonije Velike Britanije. Začela sem s kratko zgodovino širjenja imperija, v kateri izvemo, da kljub zelo poznemu začetku osvajanja je Veliki Britaniji uspelo kolonizirati kar tretjino vsega kopnega in četrtno svetovnega prebivalstva. Po drugi svetovni vojni je začela izgubljati ozemlja in zadnja dekolonizacija je bila predaja Hong Konga Kitajski. Zaradi močne povezanosti med državami in zaradi skupne zgodovine pa se je po dekolonizaciji začelo meddržavno povezovanje v organizacijo Commonwealth.

V naslednjem poglavju sem se usmerila na današnje kolonije. Danes ima Velika Britanija 14 kolonij, od katerih sta dve koloniji kronski oz. kraljevski, ostale pa so britanska odvisna ozemlja. Vse kolonije sem nadalje opisala. Raziskala sem, kje ležijo, kako se preživljajo, kakšen parlament imajo, ter kdaj in kako so prišle pod Veliko Britanijo.

V zadnjih treh poglavjih pa sem opisala 3 strateško pomembne kolonije. To so Kanada, Indija in Avstralija. Kanada je bila pomembna predvsem zaradi trgovine s krznom in industrije lesa. Indija je bila pomembna zaradi trgovanja s celotnim Orientom. Avstralija pa je bila najprej pomembna kot velik zapor, nato pa kot velika predelovalnica volne in nahajališče zlata.

2 TEMELJNI POJMI

2.1 KOLONIALIZEM

Kolonializem lahko opredelimo kot osvajanje in nadzorovanje ozemlja in dobrin. Velja tudi za odnose med človeškimi skupnostmi, ki so neenakopravni in hierarhizirani, tako da ima ena človeška skupnost nadzor ali oblast nad drugo skupnostjo. Južnič je v svojem delu opredelil tri temeljne zvrsti kolonializma:

- Prva izhaja iz genocida. To pomeni, da so naseljenci staroselsko prebivalstvo fizično uničili in si tako napravili prostor za naselitev.
- Pri drugi zvrsti gre za to, da so osvajalci uveljavili lastne ideologije in uničevali staroselsko kulturo. To je povezano z misijonarstvom in z vsiljevanjem krščanske vere.
- Tretji tip pa je nekakšna kombinacija prvih dveh. Kolonialna sila je obvladovala staroselce s pomočjo adaptacij in usklajevanj v odnosu do družbenogospodarskih in kulturnih sistemih (Južnič, 1980, str. 17-18).

Poznamo več tipov kolonij:

- Naselitvene kolonije so nastale z migracijo oziroma naselitvijo prišlekov na novo ozemlje. Posledica naselitve je bila izključitev, genocid ali asimilacija staroselcev. Primeri naselitvenih kolonij so kolonije Velike Britanije v ZDA, Avstraliji in Kanadi.
- Kolonije izkoriščanja so kolonije, kjer je bila prisotnost Evropejcev majhna. Le ti so bili vojaki, trgovci, upravniki ali lastniki plantaž. Prihajalo je do izkoriščanja delovne sile za dela na plantažah, pridelke so nato izvozili v matično državo. Tak tip kolonij je prevladoval v Aziji, Afriki in v Karibskem otočju.
- Sporne naselitvene kolonije so kolonije, kjer so Evropejci dominirali prvotnemu prebivalstvu, ki je ne le preživelo, ampak celo naraščalo. Deloma jim je uspelo ohraniti lasten način življenja. Sčasoma pa jim je uspelo izriniti Evropejce. Primera takega tipa kolonij sta Alžirija in Rodezija (Encyclopedia of world Geography, 2005, str. 192).

2.2 DEKOLONIZACIJA

Dekolonizacija je ena najpomembnejših sprememb in procesov v svetovni zgodovini. Gre za doseganje neodvisnosti koloniziranih ozemelj. Je tudi proces, ki ga ni mogoče ločiti od tako imenovane antikolonialne revolucije, ki je v koloniziranih državah potekala zelo različno - ponekod je bila intenzivnejša in dolgotrajna, drugod pa hitrejša (Južnič, 1980).

Začetki dekolonizacije segajo v obdobje med obema vojnama in sicer, ko je bila Velika Britanija prisiljena prenesti državno suverenost Sueškega kanala na Egipt. Vendar je treba poudariti, da kljub nekaterim uspelim dekolonizacijam, dvajseta in trideseta leta niso bila obdobje širše dekolonizacije. Prelomnico je predstavljala druga svetovna vojna, ki je sprožila pravi dekolonizacijski plaz (Ferfila, 2009).

2.3 DOMINION

Uradno ime za tiste dežele oziroma kolonije britanskega imperija, ki so po letu 1917 dobile široko notranjo avtonomijo in lastno parlamentarno vlado. Primeri dominionov so Kanada, Južnoafriška republika, Nova Zelandija, Nova Funlandija in Irska. Dominioni so postopoma dobivali pravico do vodenja zunanje politike. Danes je večina teh kolonij povezana v britanski skupnosti narodov oziroma Commonwealthu (Žnidaršič, 1988).

2.4 KONFLIKT

»Konflikt je pojav, ki nastane, ko akcija ene strani, ki poskuša uveljaviti svojo voljo, interes, ustavi, blokira akcija druge strani. Konflikt je spor, prepir, spopad o nečem in ga je potrebno ločiti od disputa, s čimer pa razumemo razpravljanje o spornih vprašanjih v znanosti.«
Najskrajnejša oblika konflikta je vojna (Brejc, 2000, str. 84).

3 BRITANSKE KOLONIJE

3.1 KRATKA ZGODOVINA BRITANSKEGA IMPERIJA

Britanski imperij je bil največji imperij na svetu. V svojem vrhuncu je obsegal eno tretjino kopnega in eno četrtno takratnega svetovnega prebivalstva. Prva čezmorska kolonija je bila Jamestown v Virginiji, ustanovljena leta 1607. Kolonija se je v naslednjih dveh stoletjih počasi širila. Leta 1609 je pod britansko okrilje prišla Bermuda, kar predstavlja začetek kolonizacije Karibskih otokov. To so otoki ležeči med Mehiškim zalivom in Karibskim morjem, oziroma takrat imenovani West Indies. Ti otoki so bili pomembni predvsem zaradi proizvodnje sladkorja in ruma. Leta 1618 leta je Velika Britanija kolonizirala Gambijo in Zlato obalo Afrike (Alcock, 2010).

Leta 1710 so Britanci zasedli Port Royal in njihovo posest je leta 1713 potrdila mirovna pogodba iz Utrechta. Po tej pogodbi je Britaniji pod imenom Nova Škotska dokončno pripadla večina Akadije in tudi Gibraltar (Delo, 2007).

Območje Nove Francije, velik del današnje Kanade, je pod Veliko Britanijo prišlo po koncu 7-letne vojne, ki je trajala od leta 1756 do 1763 (Eccles, 2012).

V severni Ameriki, ob obali Atlantskega oceana, so ustanovili 13 britanskih kolonij. Poleg kolonij pa so Britanci ustanavljali tudi zasebna podjetja širom po svetu. Ena takih podjetij je bila Vzhodno Indijska družba (Alcock, 2010).

Velika Britanija je prvič občutila veliko izgubo leta 1775, ko so izgubili 13 kolonij v severni Ameriki, današnje ZDA. Prav zaradi te osamosvojitve in naraščanja števila kaznjencev je Velika Britanija začela iskati nova ozemlja. Leta 1770 je kapitan James Cook priplul na vzhodno stran Avstralije, leta 1787 pa so tja poslali že prve zapornike. Kasneje je Avstralija postala pomembna zaradi volne in nahajališč zlata (Alcock, 2010).

1857. leta je zaradi nemirov in nesoglasij med Veliko Britanijo, Vzhodno Indijsko družbo in prebivalci Indije, Velika Britanija prevzela popoln nadzor nad Indijo. Prva kolonija se je imenovala British Raj (Kaul, 2011).

V tako imenovanih belih kolonijah je kmalu začelo prihajati do uporov in političnih nemirov. Hoteli so doseči samostojnost ali vsaj določeno stopnjo samouprave. Leta 1839 je Kanada prvič predlagala združitvev in samoupravo Gornje in Spodnje Kanade. Leta 1867 pa je Kanadi z Britanskim severnoameriškim aktom uspelo združiti Gornjo in Spodnjo Kanado, New Brunswick in Novo Škotsko v Dominion Kanada (Bourinot, 2004). Po letu 1900 sta do takega statusa prišli tudi Avstralija in Nova Zelandija (Alcock, 2010).

Zaradi svetovnih vojn je Britanski imperij začel izgubljati gospodarsko in politično moč. Imperij je začel razpadati že po prvi svetovni vojni. Irci so po enoletni državljanski vojni leta 1921 razglasili samostojnost (Alcock, 2010).

Še do konca druge svetovne vojne je rek, ki je trdil, da v britanskem imperiju sonce nikoli ne zaide, pravilen, saj so bile britanske kolonije raztresene po celem svetu. Vendar se je po vojni to končalo (Turin, 2009). Dekolonizacija se je začela v Indiji. Veliko vlogo pri tem je imelo socialistično gibanje, ki ga je ustanovil Mahatma Ghandi. Prav to gibanje je sprožilo temeljne spremembe v dojemanju kolonialne sile in sčasoma pripeljalo do razpada britanskega imperija. V Afriki se je val dekolonizacije začel v Gani. Leta 1960 je v Cape Townu v Južnoafriški republiki premier Velike Britanije, Harold Macmillian, podal slavni govor z naslovom »Veter sprememb« po angleško Wind of change, kjer je jasno nakazal, da je bila dekolonizacija neizbežna. Omenil je tudi željo, da bi osamosvojitve držav potekala v miru in ne s kolonialnimi vojnami, kot recimo vojna Francije z Alžirijo (Turin, 2009).

Z osamosvojitvijo Zimbabveja in Vanuatuja leta 1980 in Belize 1981 se je proces dekolonizacije počasi končeval. Leto kasneje je bila odločnost za ohranitev čezmorskih ozemlj na preizkušnji zaradi Falklandskih vojn z Argentino. Istega leta je kanadska vlada prekinila še zadnjo pravno povezavo z Veliko Britanijo. To so dosegli s sprejetjem ustave, ki so jo potrdili v britanskem parlamentu. Isto so naredili Avstralci in Novozelandci leta 1986. Uradno pa se je dekolonizacija končala s predajo Hong Konga Kitajski, leta 1997 (Turin, 2009 in Alcock, 2010).

Več desetletij trajajoča Britanska kolonizacija pa je pustila velik pečat na nekdanjih kolonijah. Zelo lep primer je uporaba angleškega jezika po celem svetu. V nekaterih državah so uvedli demokratično parlamentarni sistem po vzoru Westminster, pravni sistemi so podobni angleškemu, urejenost vojske, policije in državne uprave imajo po britanskem vzoru. Ponekod so obdržali britanski merilni, bančni sistem in tudi vožnjo po »napačni« levi strani. Priljubljeni so tudi športi, ki prihajajo iz Velike Britanije: nogomet, kriket, ragbi in tenis. V nekdanjih kolonijah še vedno stojijo stavbe, arhitekturni spomeniki, železnice, itd. iz časa kolonizacije (Frost, 2007).

3.2 COMMONWEALTH

Po vojni se je kolonialna politika zelo spremenila. Velika Britanija je zaradi druge svetovne vojne utrpela krizo, posledica so bile velika zadolženost. Z izgubo kolonij pa je še dodatno izgubila politično in gospodarsko moč. Prestrukturirati je morala kolonialne uprave in načelo vladavine. Britanski imperij se je počasi spremenil v britanski Commonwealth, danes poznan pod imenom Commonwealth (Betts, 2000).

Commonwealth je medvladna organizacija 54 neodvisnih, a med seboj zelo različnih držav. Tako so članice velike in majhne, bogate in revne, razlikujejo pa se tudi po načinu vodenja. Nekaj držav je parlamentarnih monarhij, nekaj narodnih monarhij in nekaj republik. Kar 16 članic Commonwealtha priznava kraljico Elizabeto II. za vodjo države. Prav tako so vse članice, razen Mozambika in Ruande, nekdanje del britanskega imperija. V Commonwealth so se vključile zaradi skupne zgodovine, deloma pa tudi zaradi politike in gospodarstva. Za boljšo predstavitev naj napišem, od kod prihajajo članice Commonwealtha: 19 držav prihaja iz Afrike, 8 iz Azije, 3 iz Amerike, 10 iz Karibov, 3 iz Evrope in 11 iz Južnega Pacifika (Alcock, 2009 in The Commonwealth, 2012).

Korenine Commonwealtha segajo v leto 1870, vendar je do resnih dogovorov prišlo šele leta 1949. Takrat je bilo z Londonsko deklaracijo dogovorjeno, da so članice lahko le svobodne države, ki enakovredno in svobodno sodelujejo med seboj. Države članice imajo skupne vrednote in cilje, ki so zapisane v deklaraciji iz Singapurja, podpisani leta 1972. Spodbujajo demokracijo, človekove pravice, načelo dobrega upravljanja, pravno in socialno državo, osebno svobodo, enakopravnost med spoloma, prosto trgovino, svetovni mir, predvsem pa enake pravice za vse prebivalce, ne glede na raso, veroizpoved in politično prepričanje (The Commonwealth, 2012).

V Singapurski deklaraciji je tudi zapisano, da članice Commonwealtha prihajajo iz 6 celin in 5 oceanov, narodi so različnih ras, jezikov in ver. Članice se med seboj razlikujejo po velikosti, bogastvu in oblikah vladavine (The Commonwealth, 2012).

Na čelu organizacije je britanska kraljica Elizabeta II., ki je hkrati tudi monarh 16 članicam Commonwealtha. Dejavnosti Commonwealtha se izvajajo preko stalnega sekretariata Commonwealtha, ki ga vodi generalni sekretar. Znotraj Commonwealtha pa deluje še nekakšna zveza, imenovana družina narodov. Pri spodbujanju demokracije, razvoju in kulturnem razumevanju ji pomaga fundacija Commonwealtha. Za spodbujanje in razvoj šolstva ter izobraževanja na daljavo pa imajo Učenci se Commonwealth oz. Commonwealth of Learning. V tej zvezi nevladnih organizacij se države članice povezujejo preko športa, kulture, izobraževanja, prava in dobrotelosti. Zanimivo je, da se vsaka 4 leta, tako kot olimpijske igre, organizira športna prireditev v sklopu Commonwealth iger. Tekmujejo pa v balinanju, ragbiju in košarki (The Commonwealth, 2012).

4 BRITANSKA ODVISNA OZEMLJA

4.1 KRALJEVSKA OZ. KRONSKA ODVISNA OZEMLJA

Kronska odvisna ozemlja sestavljajo Kanalski otoki in otok Man. Ti otoki niso niti del Velike Britanije, niti del Evropske Unije. So otoki z lastno samoupravo, britanska kraljica pa je njihova predstavnica. Na otokih kraljico predstavlja imenovani podguverner, ki skrbi za obrambo in mednarodne zadeve. Imajo pa svojo zakonodajno skupščino, upravni, davčni in pravni sistem in svoje sodišče (Ferfila, 2009 in Ministry of Justice 2012).

Kanalski otoki ležijo na vstopu v Angleški kanal, med južno obalo Združenega kraljestva in severno obalo Francije. Najpomembnejša otoka sta Guernsey in Jersey. Guernsey je velik 78 km² in ima 65 345 prebivalcev. Glavno mesto je Saint Peter Port. Glavne gospodarske panoge so finančne storitve: bančništvo, upravljanje skladov in zavarovalništvo. Za lažjo predstavo naj omenim, da ta panoga zaposluje približno 23% prebivalstva in prispeva kar 55% vsega dobička (CIA, 2012). Otok Jersey je velik 116 km² in ima 94 949 prebivalcev. Glavno mesto je Saint Helier. Glavne gospodarske panoge so finančne storitve, kmetijstvo in turizem (CIA, 2012).

Otok Man leži v Irskem morju, vzhodno od Škotske in severno od Irske. Velik je 572 km² in ima 85 421 prebivalcev. Glavno mesto je Douglas. Glavne gospodarske panoge so bančništvo, proizvodnja in turizem. Ima svojo zakonodajno skupščino in vlado. Otok pa je znan tudi po, vsaj tako pravijo, najbolj norih dirkah z motorjem, ki potekajo kar po regionalnih, zelo ovinkastih cestah. Na dirkah, kjer motoristi dosežejo tudi hitrosti več kot 300 km/h, jim ovire predstavljajo ovinki, kamniti zidovi in tudi ovce (CIA, 2012).

Kanalski otoki so leta 933 prišli pod vojvodino Normandijo. Leta 1066 je vojvoda William zasegel še Anglijo in postal kralj Anglije. Leta 1205 je Anglija izgubila vsa francoska ozemlja, vključno z Normandijo, le Kanalski otoki so ostali v lasti angleške krone. Francozi so večkrat poskušali zaseči to ozemlje, a neuspešno. Zanimivo pa je dejstvo, da je bilo med 2. svetovno vojno to edino angleško ozemlje, ki so ga zasedli Nemci. Leta 1945 pa so zopet prišli pod angleško krono (Ferfila, 2009 in Royal Household, 2012).

Prvi priseljenci na otoku Man so bili Kelti in njihov jezik imenovan Manx, ki je podoben irski in škotski galšini, se je ohranil do prve polovice 19. stoletja. Leta 800 je otok Man postal del Nordijskega oziroma Vikinškega Kraljestva. V tem obdobju so prevzeli skandinavski zakonodajni sistem, ki je ostal praktično nespremenjen do danes. Leta 1266 so otok prevzeli v oblast Škoti. Leta 1765 je britanski parlament kupil suverenost nad otokom in od takrat je del kronskih ozemelj (Royal Household, 2012).

4.2 BRITANSKA ODVISNA OZEMLJA

4.2.1 ANGUILLA

Anguilla je otok v Karibskem morju. Leži vzhodno od Puorta Rica. Je najbolj severni otok izmed Leewardovih otokov. Otok je velik 91 km² in ima 15 400 prebivalcev. Glavno mesto je The Valley. Na otoku Veliko Britanijo predstavlja guverner, ki ga imenuje kraljica. Le-ta je odgovoren za zunanje in obrambne zadeve. Pravni sistem na otoku temelji na angleškem. Ustava je bila sprejeta 1982, spremenjena pa 1990. Volilno pravico ima vsak, ki ima državljanstvo in je star vsaj 18 let. Imajo enodomen parlament z 11 poslanskimi sedeži. 7 poslancev je neposredno voljenih, 2 sta določena po uradni dolžnosti in 2 sta imenovana. Nacionalni simbol otoka je delfin. Tri delfine imajo tudi v zastavi in predstavljajo vzdržljivost, enotnost in moč. Glavne gospodarske panoge so luksuzni turizem, ribolov in bančništvo. Anguilla je davčna oaza in nima neposrednih davkov, kot so davek od dohodka, davek na premoženje in davek na dediščino (Ferfila, 2009 in CIA, 2012)

Anguillo so prvič naselila plemena že 3500 let nazaj. Kdaj so jo odkrili Evropejci, si viri niso enotni. Nekateri pravijo, da jo je odkril Kolumb, spet drugi pravijo, da so jo odkrili Francozi. Angleži so jo prvič kolonizirali 1650. leta. Na začetku je služila kot plantaža, saj so na njej pridelovali sladkor in tobak. Zaradi nerodovitne prsti jim to ni dolgo uspevalo. Od leta 1824 so Angleži upravljali Anguillo preko Saint Kittsa, kar prebivalcem Anguille ni bilo všeč. Napetost in nestrinjanje sta naraščala. To se je še povečalo, ko je Velika Britanija podarila Saint Kittsu notranjo avtonomijo, njihovo prošnjo, da bi dobili direktno povezavo z Veliko Britanijo pa so preslišali. Leta 1967 so izvedli referendum o odcepu Anguille, a jim ni uspel. 7.2.1969 so izvedli drugi referendum in Anguilla je postala neodvisna. Velika Britanija se je odzvala tako, da je 11.3. istega leta tja poslala britanskega odposlanca s predlogom, da vzpostavijo britansko upravo. Predlog so v Anguilli zavrnili. Nekaj dni kasneje, 19.3., je Velika Britanija napadla Anguillo. Invazija je bila bolj uspešna za Anguillo, saj je dosegla osvoboditev od Saint Kittsa. Do leta 1980 je bil mir obnovljen in decembra tega leta je postala Anguilla britansko odvisno ozemlje s tako avtonomijo, kot jo ima še danes (Lonely planet,2012 in EVOY,2002).

4.2.2 BERMUDI- BERMUDSKI OTOKI

Bermudi so skupina otokov v Severnoatlantskem oceanu, vzhodno od Južne Karoline. Veliki so 54 km² in imajo 64 700 prebivalcev. Glavno mesto je Himelton. Na čelu države je britanska kraljica Elizabeta II., katero na otokih predstavlja guverner. Današnja veljavna ustava je bila sprejeta 1968, spremenjena leta 1989 in 2003. Bermudi imajo dvodomen parlament sestavljen iz senata in skupščine. Senat ima 11 poslanskih sedežev, ki jih imenuje guverner. V skupščini pa je 36 poslanskih sedežev, člani so voljeni na splošnih volitvah. Bermudi so ena najstarejših britanskih kolonij. Zanimivo dejstvo je, da imajo Bermudi zelo visok dohodek na prebivalca, kar jih umešča na četrto mesto na svetu. Glavne gospodarske panoge so finančne storitve in turizem, pomembna pa sta tudi kmetijstvo in gradbeništvo (CIA,2012).

Bermudske otoke je leta 1503 odkril Španec Juan de Bermudaz. Po njem otoki še danes nosijo ime. Bermudaz jih nikoli ni razglasil za špansko ozemlje. 1609. so na to območje prvič prišli Britanci, ko je britanska ladja Sea Venture doživela brodolom. Do leta 1612 je na Bermudih že stalo prvo mesto St. George, ki je danes najstarejše stalno naseljeno angleško mesto v Ameriki. Leta 1620 pa je bila to že kolonija z določeno samoupravo. Na Bermudske otoke je bilo pripeljanih kar nekaj sužnjev, ki pa so bili leta 1834 osvobojeni. Prav zaradi lege med Veliko Britanijo in ZDA so Bermudi igrali pomembno vlogo v nekaterih vojnah. Služili so kot izhodiščna točka za napade na ZDA v osamosvojitveni vojni in v vojni leta 1812. V 20. stoletju pa so na tem ozemlju organizirali številne diplomatske konference svetovnih voditeljev (Smithsonian, 2007).

4.2.3 BRITANSKO ANTARKTIČNO OZEMLJE

Britansko antarktično ozemlje leži na antarktični celini, južno od zemljepisne širine 60° in med zemljepisnima dolžinama 20° in 80°. Obsega antarktični polotok in nekaj bližnjih otokov, ter celino do južnega pola. Do leta 1989 so to območje upravljali iz Falklandskih otokov, po tem letu pa se je uprava preselila v London. Danes je Urad za znanost in tehnologijo finančno odgovoren za raziskave na Antarktiki (Commonwealth yearbook, 2012).

V teoriji je Antarktika obstajala že v času antičnih Grkov, vendar so jo dejansko odkrili šele v 19. stoletju. James Cook je sicer že 1773 prodril do 71° južne zemljepisne širine, vendar so na Antarktiki prvič pristali leta 1820. Že leta 1832 so antarktični polotok Britanci zahtevali zase. Kmalu je glede tega ozemlja prišlo do sporov med Argentino, Čilom in Veliko Britanijo. Med drugo svetovno vojno so Britanci z ladjami preprečevali vhod v zaliv. Kasneje so države sklepale številne sporazume, vendar vse neuspešno. Leta 1951 so britanski vojaki podrli čilske in argentinske kolibe. Leto kasneje pa so Argentinci streljali nad glavami britanskih znanstvenikov, ki so hoteli popraviti britansko postajo. Spor je leta 1982 prerasel v vojno, ker je Argentina napadla Falklandske otoke. Zaradi tekmovanja med državami je postalo nujno, da se z mednarodnim pravom postavi nek okvir, ki naj bi omejeval to tekmovanje. Leta 1958 so zato sprejeli Konvencijo o pomorskem pravu, leto kasneje Antarktično pogodbo in leta 1966 Vesoljsko pogodbo (BAT, 2012 in Ferfila, 2011). Antarktično pogodbo, ki je začela veljati 23.6.1961, je ratifikaciralo 20 držav. V njej je zapisano, da je Antarktika kontinent miru in znanosti in so vsi vojaški manevri in testiranje orožja prepovedani. Pogodba spodbuja tudi mednarodno znanstveno sodelovanje, prepoveduje jedrske eksplozije in odlaganje radioaktivnih odpadkov (Ferfila, 2011 in BAT, 2012).

4.2.4 BRITANSKO OZEMLJE INDIJSKEGA OCEANA

Britansko ozemlje Indijskega oceana leži v Indijskem oceanu, južno od Indije, med Friko in Indonezijo. Območje sestavljajo otoki imenovani Chagos Archipelago. Največji otok je Diego Garcia, ki je velik 44 km². To ozemlje, razen vojske in nekaj civilistov, nima stalne naselitve. Služi le obrambi, zato na njem ni razvitega gospodarstva, razen za potrebe vojske.

Predstavnica je britanska kraljica, vendar otoke upravlja komisar (CIA,2012). Otoki imajo zelo bogato floro in favno, na njih je kar nekaj ogroženih vrst rastlin in živali. Zato je Velika Britanija tu ustanovila največje svetovno varovano morsko območje, v katerem je prepovedano izkoriščanje vseh naravnih virov in lovljenje živali (Commonwealth yearbook, 2012).

Otoke so v 16. stoletju odkrili Portugalci, v 18. stoletju so na to območje prišli Francozi in pričeli izkoriščati nenaseljene otoke. Pod Veliko Britanijo so otoki prišli leta 1814, istočasno kot Mauritius in Sejšeli (Commonwealth yearbook, 2012). Najprej so jih upravljali z Mauritiusa. Leta 1965 pa so, s polnim soglasjem sveta ministrov na Mauritiusu, postali del Britanskega ozemlja Indijskega oceana. Velika Britanija je za to soglasje plačala £3 milijone. Od leta 1980 se Mauritius bori, da bi otoke dobili nazaj pod svojo oblast. Kot argument navajajo nezakonito ločitev Mauritiusa in Chagos Archipelago (Macdonald, 2011). Leta 1966 sta Velika Britanija in ZDA podpisali sporazum, s katerim tudi ZDA otoke lahko izkorišča za obrambo. Ta dogovor je bil sklenjen za 50 let in bo potekel leta 2016 (Commonwealth yearbook, 2012).

V 60. letih prejšnjega stoletja so vse stalne prebivalce otokov preselili na Mauritius in Sejše, leta 1971 pa so prepovedali vstop na otoke. Zaradi tega se je 1998. leta član Chagos skupnosti pritožil in sodišče je prepoved zamenjalo z odlokom, ki je domačinom dovoljeval vrnitev na otoke. Zaradi obrambnih razlogov vrnitev ni bila možna le na otok Diego Garcia. Zoper ta odlok so se prebivalci zopet pritožili in leta 2008 je najvišje pritožbeno sodišče, Dom Lordov, ugodilo Veliki Britaniji in ponovno prepovedala vrnitev na otoke (Commonwealth yearbook, 2012).

4.2.5 BRITANSKI DEVIŠKI OTOKI

Britanske Deviške otoke sestavlja več kot 50 otokov, med katerimi so najbolj pomembni Tortola, Anegada, Virgin Gorda in Jost Van Dyke. Izmed vseh otokov je poseljenih le 15 (Graphic maps,2012). Ležijo med Karibskim morjem in Severnoatlantskim oceanom, vzhodno od Pureta Rica. Skupaj merijo 153 km² in štejejo 31 000 prebivalcev. Glavno mesto je Road Town, ki leži na otoku Tortola. Vodja otokov je kraljica, ki pa jo na otokih predstavlja imenovani guverner. Le ta skrbi tudi za zunanje in obrambne zadeve. Današnja veljavna ustava je bila sprejeta 13.6.2007. Imajo enodomen parlament s 13 poslanskimi sedeži, člani so voljeni na neposrednih splošnih volitvah. Glavna gospodarska panoga je turizem, ki predstavlja 45% vsega dobička. Storitvena dejavnost, v katero spada tudi turizem, pa zaposluje kar 60% vseh prebivalcev (CIA, 2012).

Britanske Deviške otoke so naselila razna avtohtona plemena že stoletje pred našim štetjem. Prvi Evropejci na tem ozemlju pa so bili Španci, otoke je odkril Krištof Kolumb leta 1493. Otoke je poimenoval po svetnici sveti Uršuli in po njenih 11 000 spremljevalkah (Smithsonian, 2007). Še danes je 21. oktober, god svete Uršule, nacionalni praznik države. Španci so zaradi

odkritja te otoke hoteli zase. Kasneje je prišlo do konfliktov med Španci, Nizozemci, Francozi in Angleži saj so vsi želeli nadzor nad otoki. Le-ti pa so počasi postajali raj za pirate. 1648 so otok Tortula naselili Nizozemci, že 1672 pa so jih zamenjali Angleži. Med leti 1680 in 1717 so na otoke pripeljali ogromno sužnjev, ki so morali delati na plantažah sladkornega trsa (Commonwealth yearbook, 2012). Otoki so bili del skupine Leewadovih otokov do leta 1960. Takrat so dobili status ločene kolonije, leta 1967 pa še avtonomijo (Smithsonian,2007). ZDA so leta 1917 odkupili nekaj otokov, ki se danes imenujejo Ameriški Deviški otoki (Graphic maps, 2012).

4.2.6 KAJMANSKI OTOKI

Kajmanske otoke sestavljajo trije otoki in sicer Grand Cayman, Cayman Brac in Little Cayman. Ležijo v Karibskem morju, 240 km južno od Kube in 268 km severozahodno od Jamajke. Veliki so 264 km² in imajo 52 560 prebivalcev. Glavno mesto je George Town, ki leži na otoku Grand Cayman. V glavnem mestu prebiva kar 32 000 prebivalcev. Vodja otokov je britanska kraljica, ki jo na otokih predstavlja guverner. Imajo enodomen parlament z 20 poslanskimi sedeži. 18 članov parlamenta je voljenih na splošnih volitvah, dva pa sta dodeljena po uradnih dolžnostih. Na Kajmanskih otokih nimajo direktne obdavčitve, zato so se zelo razvile finančne storitve. Tu je registriranih več kot 93 000 podjetij, od tega 300 bank, 800 zavarovalnic in 10 000 vzajemnih skladov. Zelo pomembna panoga pa je tudi turizem, saj se je z njim začela razvijati tudi trgovina z luksuznim blagom (CIA, 2012).

Kajmanske otoke je leta 1503 odkril Krištof Kolumb. Leta 1523 so jih že vnesli na zemljevide pod imenom Lagartos, kar v prevodu pomeni aligator ali veliki kuščar. Že leta 1530 pa so jih preimenovali v Kajmanske otoke. Ime so dobili po krokodilih, ki so naseljevali otoke. Žal so jih mornarji zelo hitro iztrebili. Prav tako je bilo morje ob otokih bogato z želvami, ki pa so doživele enako usodo kot krokodili. Do sredine 17. stoletja so angleške, španske in francoske ladje z otokov odvažale le hrano, niso jih pa naselili (Cayman islands government, 2005). 1670. leta so otoki kot del Jamajke z Madridsko pogodbo prišli pod oblast Velike Britanije. Grand Cayman so kolonizirali z Jamajke. Nanj so priselili veliko sužnjev. Otoka Cayman Brac in Little Cayman so naselili šele okoli 1830. Leta 1962 je Jamajka postala samostojna, Kajmanski otoki pa so ostali pod britansko nadvlado, s svojim administratorjem oziroma kasneje guvernerjem. Leta 2002 so otoki postali pridružena članica CARICOM (Caribbean Community and Common Market- karibska skupnost) (Commonwealth yearbook, 2012).

4.2.7 FALKLANDSKI OTOKI

Falklandski otoki ležijo v Atlantskem oceanu, vzhodno od Argentine. Sestavlja jih več kot 200 otokov, od tega sta dva večja. Veliki so 12 173 km² in imajo okoli 3140 prebivalcev. Glavno mesto je Stanley. Imajo pomembno strateško vlogo, saj ležijo na pomorsko prometni poti, ki povezuje Atlantski in Indijski ocean. Predstavnica države je angleška kraljica, ki jo na otoku predstavlja imenovani guverner. Današnja veljavna ustava je bila sprejeta 1.1.2009. Imajo

enodomen parlament z 10 poslanskimi sedeži. 8 poslancev je izvoljenih na splošnih volitvah, 2 pa sta dodeljena po uradni dolžnosti. Glavna gospodarska panoga je kmetijstvo. Prevladuje ovčereja, zelo pomembno je tudi ribištvo. Morje je v tem predelu zelo bogato z lignji. Pomembno vlogo pa dobiva tudi turizem, ki ga v zadnjem času usmerjajo v eko-turizem. Pri Falklandskih otokih pa so odkrili tudi nahajališče nafte (CIA,2012).

Britanci so prišli na ta območja leta 1592 in o njih le poročali. Prvič so se izkrkali šele leta 1690, pod poveljstvom Johna Stronga. Ta je otokom tudi nadel ime Falklandski otoki. Do leta 1764 so bili neposeljeni. Takrat so na velike Falklandske otoke prišli Francozi. Kmalu za njim so na zahod pripluli tudi Angleži. Francozi so te otoke prepustili Španiji. Leta 1826 se je Argentina osvobodila španske nadvlade in od Španije so zahtevali še Falklandske otoke. To so dosegli leta 1820. 1832 pa je Velika Britanija zahtevala te otoke zase. Leto kasneje jim je uspelo pregnati Argentine in od leta 1833 so Falklandski otoki pod britansko oblastjo. 9 let kasneje so uradno dobili status kolonije. Prvi spori so se začeli že 1833, ker Argentina ni priznala Falklandskih otokov kot kolonijo Velike Britanije. Leta 1964 so spor reševali Združeni narodi, vendar ga niso rešili (Gascoigne, 2001). Spor se je še zaostрил in leta 1982 je prerasel v vojno. Argentina je meseca aprila napadla Falklandske otoke, severno Georgijo in Južni Sandwich, torej vse britanske kolonije v južnem Atlantiku. Junija so bili Argentinci premagani in 20. junija 1982 je Velika Britanija uradno končala vojno. Vojna je trajala 72 dni, vzela malo manj kot tisoč življenj in stala okoli 2 milijardi \$ (Lonley planet, 2012). Kljub končani vojni pa spor traja še danes. Argentina se pritožuje zaradi prevelike militarizacije morja in odobritve začetka raziskav na območju, kjer naj bi se nahajala nafta. Veliko nezadovoljstva je sprožilo tudi urjenje britanskih zračnih sil, ki se ga je udeležil tudi princ William. Argentina je zato poostrila nadzor nad ladjami, ki plujejo proti otokom. Kasneje pa je svoja pristanišča zaprla za ladje, ki plujejo pod Falklandsko zastavo. Isto so storile tudi Brazilija in Urugvaj. Argentinska predsednica Cristina Fernandez de Kirchner je na zasedanju odbora Združenih Narodov za dekolonizacijo ob 30-letnici konca vojne zahtevala pogajanje za suverenost otokov. Velika Britanija je odgovorila, da so prebivalci Falklandskih otokov Britanci po svoji izbiri in da imajo pri določanju svoje prihodnosti proste roke. Z Argentino se o suverenosti ne bodo pogajali, razen v primeru, če bodo tako želeli otočani (Kosec,2012 in USA Today, 2012).

4.2.8 GIBRALTAR

Gibraltar leži v jugozahodni Evropi, na skrajnem južnem koncu Iberskega polotoka. Gibraltar ima pomembno strateško vlogo, saj Gibraltarska ožina povezuje Severnoatlantski ocean in Sredozemsko morje ter Afriko in Evropo. Velik je 6,5 km² in danes šteje 29 034 prebivalcev. 10. septembra praznujejo dan državnosti. Na ta dan je bil leta 1967 izveden prvi nacionalni referendum, ki je odločil, da Gibraltar ostane pod Veliko Britanijo. Na čelu Gibraltarja je britanska kraljica, ki jo predstavlja imenovani guverner. Ustava je bila sprejeta 5.6.2006, veljati pa je začela 2.1.2007. Gibraltar ima enodomen parlament z 18 poslanskimi sedeži, od

katerih je 17 neposredno voljenih. 18. člana, ki je postavljen za govornika, pa imenuje parlament.

Gibraltar je samozadostna kolonija. Zaradi nizkih davčnih stopenj pritegnejo mnoge tuje investitorje. Kar 85% prihodkov oz. BDP pridobijo s turizmom, finančnim poslovanjem in ladijskim poslovanjem. Ostalih 15% pa prinesejo telekomunikacije, e-poslovanja in e-igre na srečo (CIA,2012).

Na tem območju že od nekdaj potekajo boji in spopadi med različnimi ljudstvi. Leta 711 so na Gibraltar prišli Arabci. Leta 1068 so zaradi nevarnosti vdora na to območje postavili utrdbo. Sto let kasneje pa je tu zraslo že celo mesto, ki so ga poimenovali mesto Zmage. Spopadi in boji so se nadaljevali med leti 1160 in 1300. Boji so potekali tako med muslimani kot tudi med muslimani in kristjani. Leta 1309 je kralj Španije, Ferdinand IV., napadel Gibraltar in ga tudi zavzel, vendar je leta 1333 zopet prišel v muslimanske roke. Leta 1462 je na tem območju potekala rekonkvista, proces zavzemanja Iberskega polotoka s strani krščanskih kraljestev in Gibraltar je prišel pod špansko krono. Nekaj let kasneje mu je kraljica Isabella dodelila grb. Na njem je grad, ki predstavlja pomembno vlogo trdnjave in se uporablja še danes. Leta 1704 je 1800 britanskih in novozelandskih vojakov napadlo Gibraltar, leto kasneje pa so ga razglasili kot svobodno pristanišče. S pogodbo iz Ultricha, leta 1713, pa postane britansko ozemlje. 1779 sta Španija in Francija združili sile in napadle Gibraltar, vojna se preneha 1784 s podpisom Versailleske pogodbe. 1830 dobi naziv kronska kolonija. Leta 1939 so zaradi druge svetovne vojne evakuirali vse prebivalce v Veliko Britanijo, Jamajko in Madeiro. Velika Britanija je med svetovno vojno na Gibraltar poslala 30 000 vojakov. Civilisti so se vrnil v letih med 1944 in 1946. 1967. leta je bil razpisan prvi nacionalni referendum in prebivalci Gibraltarja so se z večino odločili ostati pod Veliko Britanijo. 1969. Leta je general Franco zaprl mejo in zahteval Gibraltar zase. Leta 1985 so mejo ponovno odprli (Discover Gibraltar 2012 in Gibraltar gov, 2012). Boji med Veliko Britanijo in Španijo potekajo še danes. Španci bi radi prišli do Gibraltarja. Velikokrat zato ponagajajo s pretiranimi preiskavami na meji. Ob 50. letnici vladanja kraljice Elizabete so španski ribiči protestirali, ker zaradi proslave niso mogli ribariti. Kraljica Španije Sofia se praznovanja jubileja ni udeležila prav zaradi razmer med Španijo in Veliko Britanijo (Worden, 2012).

Kot zanimivost pa naj omenim, da na Gibraltarju živijo edine opice v Evropi. Na to območje naj bi prišle pred več stoletji. Med drugo svetovno vojno je njihovo število začelo upadati. Churchill je ukazal iz Maroka pripeljati nekaj teh opic, da se je število zopet povečalo. Legenda pravi, da dokler bodo na Gibraltarju živele opice, bodo Britanci vladali Gibraltarju (Alvarez, 2005).

4.2.9 MONTSERRAT

Montserrat je eden izmed Leewardovih otokov. Leži v Karibskem morju, jugovzhodno od Puerta Rica. Velik je 102 km² in ima 5164 prebivalcev. Glavno mesto je Plymouth. Vodja

države je kraljica Elizabeta II., na otoku pa jo predstavlja imenovan guverner. Državni praznik na otoku je rojstni dan kraljice Elizabete II.. Današnja ustava velja od 1.9.2011. Imajo enodomni parlament z 11 poslanskimi sedeži. 9 poslancev je neposredno izvoljenih na volitvah, dva, generalni državni tožilec in finančni sekretar, pa sta člana po uradni dolžnosti (CIA,2012).

Najbolj pomembni gospodarski panogi v 80. letih prejšnjega stoletja sta bili kmetijstvo in luksuzni turizem. Leta 1989 pa je hurikan Hugo poškodoval obe gospodarski panogi. Kot da to ni bilo dovolj, pa so se 1995. začele še vulkanske dejavnosti. Leta 1997 pa je območje stresel močan potres, zaradi katerega so zaprli letališče in vsa pristanišča. Takrat je približno dve tretjini prebivalcev zapustilo otok. Prav zaradi vseh naštetih tegob so danes odvisni od pomoči, ki jo dobijo iz Velike Britanije in Kanade (Commonwealth yearbook, 2012).

Montserrat je odkril Krištof Kolumb leta 1493. Otok je poimenoval Sveta Marija iz Montserrata, po samostanu, ki se nahaja blizu Barcelone. Leta 1632 je postal britanska kolonija. Na otok so pripeljali ogromno sužnjeve, ki so delali na plantažah tobaka, bombaža in sladkornega trsa. Francozi so trikrat za kratek čas zavzeli otok. Od leta 1671 je Montserrat skupaj z drugimi Leewardovi otoki vodil generalni kapitan in vrhovni poveljnik. 1871 pa so Leewardovi otoki postali zvezna kolonija. Le-ta se je končala leta 1956 in takrat je Montserrat postal samostojna kolonija. 1978 se je začelo gibanje za osvoboditev in samostojnost, ki pa so jo zatrle vse naravne nesreče in nekaj afer. Tako je Monserrat ostal kolonija Velike Britanije (Commonwealth yearbook 2012).

4.2.10 OTOKI PITCAIRN

Otoki Pitcairn ležijo v Oceaniji, med Perujem in Novo Zelandijo. Veliki so 45km² in imajo le 50 prebivalcev. So najbolj izolirana kolonija Velike Britanije. Izmed vseh otokov je poseljen le otok Pitcairn. Glavno mesto je Adamstown. Vodja države je kraljica, ki jo predstavlja visoki komisar na Novi Zelandiji in guverner Pitcairnovih otokov, ki pa ni stalni prebivalec otokov. Imajo enodomen svet z 11 sedeži, od katerih je en župan, en podžupan, štirje so izvoljeni na splošnih volitvah, enega člana imenuje guverner, trije pa so določeni po uradni dolžnosti. Prebivalci izoliranega otoka se preživljajo z ribolovom, kmetijstvom, obrtjo in poštnimi znamkami. Na rodovitnih tleh gojijo lubenice, citruse, banane, kavo in fižol. Ukvarjajo pa se tudi s pridelavo čebeljega medu. Glavni vir prihodka predstavlja prodaja znamk zbirateljem in prodaja ročnih del potujočim ladjam (CIA,2012).

Leta 1989 je otok Henderson prišel pod UNESCO zaščito kot ptičje zatočišče. Na tem otoku živijo kar 4 različne vrste avtohtonih ptic (Commonweath yearbook,2012).

Arheološke najdbe kažejo, da so bili otoki poseljeni že pred več kot 600 leti. Odkril jih je angleški kapitan Philip Carter leta 1767 in jih tudi poimenoval. Otoke pa so poselili šele 1790., ko je na to območje priplula ladja Bounty z uporniki. 1887 leta so otoki postali britanska

kolonija, pod nadzorstvom Visokega komisarja zahodnega Pacifika. 1952 so otoki prišli pod oblast guvernerja Fidžija, 1970 pa visokemu komisarju Velike Britanije na Novi Zelandiji (Pitcairn Islands office, 2012).

Mirno življenje nekaj deset domačinov je pretresla afera leta 2004. Takrat je bilo 6 moških, med njimi sta bila tudi župan otoka in njegov sin, obtoženih za več kot 55 hudih kaznivih dejanj, ki so se zgodili v zadnjih 40 letih. Sodišče je doslej zaradi tovrstnih dejanj obsodilo le pet prebivalcev. Župan je bil spoznan za krivega petih posilstev. Sodišče mu je dodelilo triletno zaporno kazen. Njegov sin Randy Christian je bil zaradi štirih posilstev in štirih spolnih napadov obsojen na šest let zapora (Associated press, 2004).

4.2.11 SVETA HELENA

Sveta Helena in odvisna ozemlja ležijo v Severnoatlanskem oceanu, 1930 km oddaljena od zahodne obale Afrike. Ima 7 728 prebivalcev. Skupna velikost otokov je 308 km². otok Sveta Helena je največji otok in je velik 122 km², odvisno ozemlje Ascension meri 88 km² in skupina otokov imenovanih Tristan da Cunha pa merijo 98 km². Otoki so vulkanskega izvora in na otokih Tristan da Cunha so še danes delujoči in aktivni vulkani. Glavno mesto teh otokov je Jamestown in leži na Sveti Heleni. Vodja otokov je kraljica Elizabeta II., ki pa jo na otoku predstavlja imenovan guverner. Otoki so razdeljeni na tri upravna območja in sicer na Ascension, Sv. Helena in Tristan da Cunha. Ustava določa, da upravnike otokov imenuje guverner (CIA, 2012 in Encyclopedia of the Nations, 2012).

Danes delujoča ustava je začela veljati s 1.9.2009. Imajo enodomni zakonodajni svet s 17 poslanskimi sedeži, 14 poslancev je neposredno voljenih, 3 pa so dodeljeni po uradni dolžnosti (CIA, 2012).

Otoki, razen Tristan da Cunha, niso samozadostni in preživijo s pomočjo, ki jo prejmejo od Velike Britanije. Glavne gospodarske panoge so ribolov, živinoreja in obrtništvo (CIA, 2012).

Ascension so odkrili Portugalci leta 1501 in ga poimenovali po krščanskem prazniku-vnebohodu. 1659 so otoki prešli pod Vzhodno Indijsko družbo. Leta 1815 so na Sv. Heleno izgnali Napoleona. Še danes na otoku stoji njegova hiša, v kateri je danes muzej. Po Napoleonovi smrti, leta 1821, so bili otoki zgolj postojanka za ladje, ki so prevažale sužnje. Leta 1942 pa so ZDA na tem območju ustanovile letalsko oporišče. Leta 1982, ko se je začela Falklandska vojna, pa so služili kot pomembna točka Velike Britanije (Commonwealth yearbook, 2012).

4.2.12 OTOKI TURCS IN CAICOS

Otoke Turcs in Caicos sestavlja 40 otočkov, od katerih je 8 naseljenih. Naseljeni otoki so: Grand Turk in Salt Cay od Turcovih otokov ter Južni, Vzhodni, Severni in Zahodni Caicos ter otok Grand Caicos od Caicos otokov. Nahajajo se pod Verigo Bahamov, vzhodno od Kube in severno od Haitija. Ležijo v Severnoatlantskem oceanu. Skupna velikost otokov je 948 km² in imajo 46 335 prebivalcev. Vodja države je britanska kraljica, ki jo na otokih predstavlja imenovan guverner. Njihovo gospodarstvo temelji na turizmu in ostalih storitvenih dejavnostih (CIA, 2012).

Otoke je leta 1512 odkril Španec Ponce de Leon, vendar jih takrat niso naselili. Po letu 1678 so prebivalci Bermudov hodili na otoke od marca do novembra, da so pridobivali sol. Po končani vojni za neodvisnost, ki je trajala od leta 1771 do 1781, so te otoke naselili plantažarji in njihovi sužnji iz severne Amerike. Ko je bilo suženjstvo 1834. leta ukinjeno, je veliko plantažarjev odšlo, nekdanji sužnji pa so ostali. Do leta 1848 so otoke upravljali z Bahamov, ker so dosegli ločen kolonialni status. Že leta 1873 pa so jih priključili Jamajki. V obdobju hladne vojne so se otoki uporabljali za namestitev orožja nekaterih zahodnih držav. Do leta 1947 so ZDA imele na otokih zračno bazo, leta 1952 pa so postavili še raketno bazo. 1962., ko je Jamajka postala samostojna, so otoki postala kronska kolonija z upravnikom, brez guvernerja. 1965 pa je guverner Bahamov postal tudi guverner otokov Turcs in Caicos. 1973 so se Bahami osamosvojili in takrat so otoki dobili status odvisnega ozemlja in svojega guvernerja, odgovornega za obrambo in zunanje zadeve (Commonwealth yearbook, 2012).

5 KANADA

Kanada je država na severu Amerike. Je raznovrstna in slikovita dežela, velika kar deset milijonov km². Obsega rodovitne ravnice, gozdove, prelepe planine in na severu tundro. Je ena najredkeje poseljenih držav na svetu. Danes ima Kanada 10 provinc in dva teritorija. Province so: Nova Funlandija, Otok princa Edvarda, Nova Škotska, Novi Brunswick, Quebec, Ontario, Manitoba, Saskatchewan in Britanska Kolumbija. Teritorija sta Jukon in Severozahodno območje (Ferfila, 1997 str.275).

5.1 KOLONIZACIJA KANADE

V 16. stoletju, ko so Evropejci prvič stopili na Kanadsko ozemlje, je bilo tam veliko avtohtonih prebivalcev. Razdelimo jih lahko v dve skupini in sicer na Indijance in Eskime oziroma Inuite. Indijanci so prebivali v južnih ravninskih in gozdnatih predelih, Inuiti pa v tundrah na obalah severnega oceana. Prvotni prebivalci naj bi na to območje prišli iz Azije. Ko so se ustalili v določenem okolju, so razvili široko pahljačo rasnih, kulturnih in jezikovnih značilnosti. Le-te so bile odvisne od tipa pokrajine, kjer so se naselili. Ukvarjali so se z ribolovom, lovom in s poljedelstvom, odvisno od naravnih pogojev (Ferfila, 1997 str. 284).

V iskanju novih poti do Orienta so številni evropski pomorščaki prepluli Atlantski ocean in prišli do obal Amerike. Eden izmed prvih pomorščakov je bil Anglež John Cabot, ki je na obale vzhodne Kanade priplul že leta 1497. Njegova odprava je bila prva, ki je na zemljevid narisala obalo Kanade. Kmalu za njim so se začela francoska in britanska osvajanja. Francozi so si svoje kolonije ustanovili vzdolž reke Svetega Lovrenca, Velikih jezer in Missisipija, Angleži pa pri Hudstonovem zalivu in vzdolž Atlantske obale. Francozi so okoli leta 1550 to območje tudi prvič poimenovali Kanada. Ime izhaja iz besede kanata, kar pomeni vas (Links North, 2010).

Te kolonije so bile pomembne zaradi trgovanja s krznom, bogatih ribolovnih območji in kasneje zaradi iskanja zlata. Ko pa je zanimanje za krzno upadlo, je najbolj pomemben naravni vir postal les. Industrija je bila strnjena v 3 centre in sicer ob reki St. John, St. Lawrence in Ottawa. Les so žagale skupine ljudi, ki so bile nastaljene v posebnih taborih. Večino lesa so izvozili v Veliko Britanijo. V enem letu je bilo tako v Anglijo poslanih kar 1200 ladij, naloženih z lesom. Les iz teh centrov so po rekah spuščali do pristanišč. Ponekod pa to ni bilo možno, kot npr.: na rečnem sistemu Ottawa. Tam so zaradi predivjih rek in preozkih strug morali narediti majhne splave, s pomočjo katerih so potem les pripeljali do cilja. Kljub zvišanju carinskih dajatev, je čezatlantska trgovina z lesom ostala zelo dobičkonosna. Povpraševanje po lesu je v Veliki Britaniji zaradi izgradenj železnic ostajalo precej visoko. Novi izumi, kot so npr. parni stroj, so trgovanje le pospešili (Bourniot, 2007).

Nesoglasja in tudi že vojne med Angleži in Francozi so se na tem območju začela že na prehodu iz 17. v 18. stoletje (Heritage History, 2012). Francoski del Kanade, ki se je imenoval Nova Francija, se je v svojem vrhuncu, v 18. stoletju, raztezala od Novofunlandije do jezera Superior, ki leži na zahodu, pa do Hudstonskega zaliva in Mehiškega zaliva. Konec francoskega kraljevanja je bilo leta 1759, ko so Britanci zasegli mesto Quebec. Uradno je Velika Britanija dobila območje Nove Francije po končani 7-letni vojni. 10.2.1763 je bila v Parizu podpisana pogodba, s katero je Francija Veliki Britaniji predala celotno ozemlje, razen otokov Saint Pierre in Miquelon (Makarenko,2007).

Sedemletna vojna se je začela z vojno napovedjo Prusije Avstriji, vojna se je začela 1756. leta. Vojna je najbolj znana po tem, da je največjo korist dobila Velika Britanija. Avstrijski zaveznici sta postali Francija in Rusija, na stran Prusije pa se je postavila Velika Britanija. Prusija je imela dobro kopensko vojsko, Velika Britanija pa najboljšo mornarico. Do leta 1760 so Francozi že odšli iz Kanade. Vojna se je končala leta 1763 s podpisom mirovne pogodbe v Parizu (Heritage History, 2012).

Pod britansko oblast je prišlo okoli 65 000 francosko govorečega prebivalstva, ki so si želeli ohraniti svojo kulturo, vero in jezik. 1774. leta so jim Britanci priznali francosko civilno pravo in jim dovolili versko in jezikovno svobodo. 1776 se je začela Ameriška osvobodilna vojna. 13 britanskih kolonij se je osamosvojilo in ustanovilo svojo državo, današnje ZDA. Iz teh kolonij se je več kot 40 000 ljudi, lojalistov, zvesti kroni, preselilo v današnjo Kanado. Naselili so se predvsem v Novi Škotski in Quebecu. Poleg lojalistov se je pod vodstvom Josepha Branta v Kanado preselilo nekaj tisoč Indijancev. V upanju na boljše življenje, pa se je na to območje preselilo tudi nekaj tisoč temnopoltih prebivalcev (Citizenship and Immigration Canada, 2012).

Zaradi naraščanja prebivalstva in nestrinjanja z načinom vodenja britanskih kolonij, so leta 1791 sprejeli Ustavni zakon, ki je kolonijo razdelil na dve provinci in sicer na francosko govoreči del, imenovan Spodnja Kanada – današnji Quebec in na angleško govoreči del, imenovan Gornja Kanada - današnji Ontario (History Heritage, 2012). Ta zakon je prvič uvedel določeno stopnjo demokracije, saj je uvedel volitve zakonodajne skupščine. Kot sem omenila, se je na območje Kanade preselilo tudi veliko temnopoltega prebivalstva in rezultat tega je bila prepoved suženjstva. Leta 1793 so to sprejeli v Gornji Kanadi, po ostalem britanskem imperiju pa se je prepoved uveljavila do leta 1833 (Citizenship and Immigration Canada, 2012).

Zaradi zmage nad Napoleonom Bonapartem so Britanci kraljevali tudi na morju. Prav trgovske omejitve so bile razlog, da so novonastale ZDA napovedale vojno proti Angliji. Z mislijo, da bodo prišli tudi do ozemlja Kanade, so to ozemlje junija 1812 napadle. Leta 1813 je Američanom uspelo požgati guvernerjevo hišo in parlament v Yorku- današnji Toronto, kar so jim Britanci vrnili z uničenjem Bele hiše in drugih vladnih stavb v Washington DC. Leta 1815 se je vojna končala s porazom ZDA (Bourinot,2007).

Po vojni je število prebivalcev naraščalo, posledica je bilo večje naseljevanje in boljša gospodarska rast. To posebej velja za Gornjo Kanado, kamor se je preselilo veliko angleško govorečega prebivalstva, podpornikov britanskega režima. Kmalu so se v Gornji Kanadi začeli upirati zaradi družbene napetosti in razočaranja nad omejitvami, ki jih je vsiljeval britanski sistem. Eden najbolj pomembnih upornikov je bil William Lyon Mackenzie. Kritiziral je predvsem skupino ljudi, imenovano Family Compact, ki so nadzorovali celotno Gornjo Kanado. Istočasno pa so se upori začeli tudi v Spodnji Kanadi. Glavni reformator je bil Louis Joseph Papineau. Obema upornikoma je bilo skupno, da sta zahtevala samostojnost svojih provinc, da sta bila oba zelo dobra govorca in politika in sta bila oba izvoljena v deželno skupščino, ter da so jih zaradi reform izgnali in nato sprejeli nazaj v Kanado (Links North, 2010).

Ti upori so povzročali skrbi Veliki Britaniji, ki si ni želela ponovitve ameriške revolucije. Prav zato je takratna kraljica Viktorija poslala durhamskega grofa Johna Georga Lambtona v britansko severno Ameriko. Imenovala ga je za guvernerja s posebnimi pravicami. Njegova naloga je bila raziskati, zakaj prihaja do uporov in nezadovoljstva med prebivalci. Čeprav je bil v Kanadi le kratek čas, je bilo njegovo poročilo, imenovano Durhamovo poročilo, zelo pomembno (Links North, 2010).

Durham je v svojem poročilu predlagal združitve Gornje in Spodnje Kanade pod enim parlamentom. Bil je mnenja, da bodo prebivalci bolj zadovoljni, če bodo imeli toliko svobode in pravic kot jih imajo Britanci v Veliki Britaniji. Enako kot Mackenzie in Papineau je predlagal uvedbo odgovorne vlade, torej vlade, ki je odgovorna predstavnikom ljudi oz. poslancem. Analiziral je probleme Gornje in Spodnje Kanade. V Gornji Kanadi naj bi problem predstavljal okvarjen ustavni sistem, v kateri ima moč le majhna skupina ljudi, imenovana Family Compact. Ta naj bi zavirala tako gospodarski kot tudi družbeni razvoj. V Spodnji Kanadi pa naj bi težave predstavljal predvsem rasne in kulturne razlike med prebivalci. V provinci, kjer so živeli francosko in angleško govoreči prebivalci, je kot rešitev uvedel asimilacijo francoskega prebivalstva. Rešitev je utemeljil s trditvijo, da ta skupina prebivalcev nima svoje zgodovine in kulturne dediščine. Uporniki so pozdravili zamisel o združitvi in o odgovorni vladi, vendar se v Spodnji Kanadi niso strinjali z asimilacijo. Angleška vlada pa je Durhamovo poročilo uporabila pri pisanju Združitvenega akta (Millis, 2012).

Durhamovo poročilo, predstavljeno britanski vladi 31.1.1839, je pritegnilo mnogo zanimanja. Prav na podlagi tega poročila je bil napisan Združitveni akt, sprejet julija 1840, v veljavo pa je prišel 10.2.1841. Povezal je Gornjo in Spodnjo Kanado pod eno oblastjo. Prvi skupni generalni guverner je bil Charles Poulett. Glavne določbe združitvenega akta so bile: uvedba enega parlamenta z enakim predstavnishvom iz vsakega predela, odprava dolgov, prepoved francoskega jezika v parlamentu in na sodiščih. Akt je povzročil precejšnje odpore. V nekdanji Gornji Kanadi je Family Compact nasprotovala združitvi, v Spodnji Kanadi pa se niso strinjali z odpravo francoskega jezika. Poleg tega je bil akt nepravilčen do Spodnje Kanade, saj je imela

precej več prebivalcev in manj dolga, vendar sta se obe Kanadi dogovorili in sodelovali po načelih akta. V naslednjih 15-letih jim je uspelo razveljaviti in nadomestiti nepravilne klavzule. Posledica Združitvenega akta pa je bil dokončen dogovor z ZDA glede nerešene meje. Leta 1846 je bil podpisan Washingtonski sporazum, ki je določal, da bo meja potekala po 49. vzporedniku. Leta 1855 pa je bil med ZDA in Kanado podpisan še Kanadsko - Ameriški vzajemnostni sporazum, ki je dovoljeval prost pretok blaga in virov (Kherhaji, 2012).

Kmalu pa je prišlo do nesoglasij, saj se je prebivalstvo Spodnje Kanade močno povečalo. Združitveni akt pa je določal, da imata obe Kanadi enako število sedežev v parlamentu. Med leti 1861 in 1864 so bile volitve v parlament dvakrat neveljavne. Zato sta leta 1864 vodja koalicije konzervativcev John A. Macdonald in vodja liberalcev George Brown, čeprav sta bila politična sovražnika, povezala moči in obljubila bolj stabilno vlado za najboljše interese države. Istega leta so v Charlottetown razpravljali o združenju kolonij. Rezultat je bila Quebeška konferenca, na kateri so argumente in sporazume o združitvi napisali v 72 sklepkih. Dve leti kasneje, 1866, so se predstavniki Novega Brunswicka, Nove Škotske ter obeh Kanad udeležili konference v Londonu. Londonska konferenca je vodila k najpomembnejšemu zakonu v kanadski ustavni zgodovini- k Britansko-severnoameriškemu zakonu. 1.7.1867 so se štiri britanske kolonije povezale v Dominion Kanada (North Links, 2010).

Kasneje je ta zakon z amandmaji postal prva pisna ustava Kanade. Zakon je urejal proces združevanja, zagotavljal uporabo angleškega in francoskega jezika v parlamentu, delovanje quebeške zakonodaje in sodišč. Zvezni vladi je podelil pristojnosti pri obrambi, sodstvu, mednarodnih odnosih, bančništvu, prometu, državljanstvu in domorodski problematiki. Province pa so postale odgovorne za šolstvo, zdravstvo, socialne zadeve, civilne zakonodaje lokalnih vlad. Leta 1949, ko se je Kanadi priključila še Nova Funlandija, je država dobila današnjo obliko in velikost. Prvi popravek kanadske ustave je bil šele leta 1982, potrdila ga je sama kraljica Elizabeta II.. To je dokončno preneslo ustavne pravice iz Velike Britanije na Kanado. Posebnost kanadskega političnega sistema je združenost zakonodajne in izvršilne oblasti. Po ustavi je kanadski predsednik britanska kraljica, ki v Kanadi deluje preko generalnega guvernerja. Ta ima v državi zgolj simbolno vlogo. Izvršna oblast predlaga zakone parlamentu, pripravlja predlog proračuna ter uresničuje zakone. Vladno politiko oblikujeta kabinet in predsednik vlade. Parlament pa je sestavljen iz voljenega spodnjega doma in voljenega zgornjega doma (Ferfila, 1997).

5.2 RAZVOJ KANADE IN ODNOSI Z VELIKO BRITANIJO

Kanada je kljub svoji neodvisnosti pokazala svojo lojalnost Veliki Britaniji v obeh svetovnih vojnah. Že takoj po izbruhu prve vojne leta 1914, je Kanada poslala 33 000 svojih vojakov v Anglijo. Za potrebo vojne so v kanadskih tovarnah izdelali 66 milijonov oklepov in različno ostalo vojaško opremo. Med vojno je Kanada utrpela izgubo 60 000 vojakov in ogromno finančno izgubo (Links North,2010).

Takoj po prvi svetovni vojni, leta 1919, se je zvezna vlada odločila odkupiti železniški sistem Grand Trunk. To je sistem železnic, razdeljen na Grand Pacific Trunk - povezoval je Melville, Edmuntown in Britansko Kolumbijo, ter Grand Trunk Western- povezoval je Michigan, Indiano in Illinois ter Central Vermont Railway – povezoval je province Quebec in Ontario. Ta sistem je segal do ZDA, in ga z drugimi sistemi povezoval v enoten nacionalni železniški sistem. Prav tako je medvojno obdobje prineslo vrhunec rasti kanadskega neodvisnega naroda. Premier Borden je na konferenci leta 1917 prvič predlagal neodvisnost in avtohtonost kanadskega naroda (Links North, 2010).

V času druge svetovne vojne je Kanada zopet pokazala svojo solidarnost Veliki Britaniji. V vojno so poslali skoraj 73 000 vojakov zračnih sil. Veliko pa je kanadska vojska prispevala tudi v odločilni bitki druge svetovne vojne, bitki v Normandiji (Links North, 2010).

Po vojni, leta 1949, je postala članica NATO organizacije. Podprla je Združene Narode pri ukrepih za zaščito Južne Koreje, ki je bila napadena s strani svoje severne sosede. Kanada je prispevala veliko svojih vojaških enot. Med leti 1950 in 1953 je v Južni Koreji služilo kar 27 000 vojakov (Links North, 2010).

Leta 1952 so prvič imenovali kanadskega generalnega guvernerja Vincenta Masseyja. Leta 1965 pa so prvič dvignili svojo državno zastavo - rdeč javorjev list na beli podlagi. Dve leti kasneje pa je Kanado zaznamovala stota obletnica podpisa Britansko-severnoameriškega akta, ki je vzpostavil temelje moderne države Kanade (Links North, 2010).

Med Kanado in Veliko Britanijo pa se še danes čuti močna povezanost in vpliv. Povezani sta politično, vojaško, trgovinsko in tudi na področju šolstva. Trgovinski in gospodarski odnosi so zgodovinsko močni in obojestransko koristni. Velika Britanija je poleg ZDA in Kitajske najpomembnejša trgovska partnerica Kanade. V zadnjih nekaj letih pa je tudi največji izvoznik kanadskega blaga v Evropo. Tako Kanada kot Velika Britanija sta članici Severnoameriškega sporazuma o prosti trgovini, sodelujeta pa tudi v prizadevanjih za doseg celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma med Kanado in Evropsko Unijo. Kot že omenjeno sta obe državi povezani tudi politično. Delita si monarha, tesno pa sodelujeta tudi v mednarodnih organizacijah kot so NATO, G8- skupina osmih držav z najmočnejšimi gospodarstvi, G20- dvajset držav z največjim gospodarstvom, obe pa sta tudi članici

Commonwealtha. Na področju šolstva pa sta povezani preko različnih načinov štipendiranja, izmenjavanju študentov in različnih raziskav (Government of Canada, 2012).

6 INDIJA

Indija leži na indijski podcelini v južni Aziji. Na zahodu meji na Pakistan, na severozahodu na Kitajsko, Nepal in Butan, na vzhodu pa na Bangladeš in Mjanmar. Ima okoli 7000 km obale in meji na Indijski ocean na jugu, na zahodu jo obliva Arabsko morje, na vzhodu pa jo meji Bengalski zaliv. Indija ima mnogo rek. Največji pa sta Brahmaputra in Ganges, ki je tudi sveta reka Hindujcev. Po površini je sedma največja država na svetu, s svojimi 1 205 000 000 prebivalci pa je na drugem mestu. Indijsko površje obsegajo gričevja na jugu, ravnine vzdolž reke Ganges, puščave na zahodu in Himalaja na severu. Sestavlja jo 28 držav (Andra Pradeš, Arunačal Pradeš, Asam, Bihar, Čatisgarh, Goa, Gudžarat, Harjana, Himačal Pradeš, Džamu in Kašmir, Džarkand, Karnataka, Kerala, Madhja Pradeš, Maharaštra, Manipur, Meghalaja, Mizoram, Nagaland, Orisa, Pandžab, Radžastan, Sikim, Tamil Nadu, Tripura, Utar Pradeš, Utarakand in Zahodna Bengalija) in 7 teritorijev (Andamanski in Nikobarski otoki, Čandigarh, Dadra in Nagar Haveli, Daman in Diu, Lakšadvip, Ozemlje državnega glavnega mesta Delhi in Puducherry). Glavno mesto je New Delhi, ostala večja mesta pa so Bombaj, Delhi, Čenaj, Kolkata in Hyderabard (CIA, 2012).

6.1 VZHODNO INDIJSKA DRUŽBA

Vzhodno indijska družba (v nadaljevanju družba) je bila ustanovljena leta 1600, z namenom uničiti monopol nizozemskih in portugalskih trgovcev v Indiji in ostali Aziji. Kraljica Elizabeta I. je družbi dodelila pravice za vzpostavitev monopola v Indiji. Z odobritvijo krajevnih indijskih vladarjev je družba vzpostavila trgujoča mesta v Madrasu (današnji Čenaj), Bombaju (današnji Mumbaj) in Kalkuti (današnji Kolkata). Družba je trgovala predvsem z bombažem, svilo, začimbami, čajem in opijem. Imela je monopol vse do leta 1694, ko je spodnji dom parlamenta sprejel predlog zakona, ki je omogočal vsem britanskim trgovcem in podjetjem trgovati z Indijo. Družba je kljub temu obdržala prevladujoči položaj. Zaradi ponovne naraščujoče moči družbe je britansko vlado začelo skrbeti. Zato so leta 1783 hoteli prepričati parlament naj nadomesti družbene direktorje z upravo komisarjev, saj bi le tako lahko imeli večji nadzor nad družbo, vendar jim ni uspelo. Leto zatem je novi predsednik vlade, William Pitt, le prepričal kralja Georga III. in parlament, da so sprejeli nov zakon v zvezi z družbo. Z zakonom so ustanovili nov odbor za trgovino in prenesli politično, finančno in vojaško moč družbe na vlado. Britanska vlada pa je dobila popoln nadzor nad družbo po Sepoy uporih, med leti 1857 in 1859. Sepoy upor, znan tudi kot prvi indijski upor, je bil upor domačih vojakov v službi družbe, zoper britansko nadvlado. To je prvi znan upor za osvoboditev Indije, ki se je začel v mestu Meerut, širil pa se je proti osrednji Indiji in regiji Delhi. Ko so upor leta 1858 zatrli, je družba propadla. Kraljica Viktorija pa je bila nekaj let kasneje, leta 1877, razglašena za cesarico Indije (India Netzone,2012).

6.2 SEPOY UPOR

Eden najbolj znanih uporov v času britanske kolonizacije Indije je upor domačih vojakov, znanih pod imenom Sepoy (Elde, 2003). Do leta 1857 so Britanci že uspeli doseči političen nadzor nad Indijo. Uvedli so že svoj šolski in zakonodajni sistem, pripeljanih je bilo ogromno misijonarjev, ki naj bi širili krščansko vero. To pa ni bilo prav Indijcem- tako hindujcem kot tudi muslimanom (Smitha, 2011). Upor se je začel 10. maja 1857, ko so indijski vojaki, ki so delali v britanski vojski, rešili svoje prijatelje iz zapora. Zaprti so bili zaradi zavrnitve novih pravil in oblasti, predvsem pa zaradi neposlušnosti. Indijska posadka pri New Delhiju je pritegnila upornike, ko je napovedala obnovev Mughal cesarstva. Upor se je kmalu zelo razširil, vendar si vodje uporov zaradi različne verske pripadnosti niso bili enotni (Elde, 2003 in Smitha, 2011). V uporu so imeli Britanci kar nekaj prednosti, saj so dobili okrepitve iz Britanije in imeli so boljše orožje kot uporniki. Britanci so zavzeli New Delhi jeseni leta 1857, popoln nadzor pa so pridobili do spomladi leta 1858. 8. julija 1858 je bila podpisana mirovna pogodba in vojna oz. upor je bil uradno končan (Elde, 2003).

6.3 INDIJA POD BRITANSKO OBLASTJO

Po končanem uporu, leta 1858, je Indiji začela vladati Velika Britanija. Vzpostavljena je bila kolonija Raj, kar v hindujskem jeziku pomeni oblast, nadoblast. Leta 1877 je bila kraljica Viktorija proglašena za cesarico Indije. Kraljica se je zeloanimala za svoj novi imperij. Upor je združil novo oblast s konzervativnimi zemljiškimi lastniki in knezi, ki so bili predani kroni. Nazaj so dobili zemljišča, ki so jih imeli v rokah kmetje. Poskrbeli so za boljši način pobiranja davkov, ki je postal eden glavnih virov prihodka. Pomemben status je ohranila tudi trgovina. V drugi polovici 19. stoletja se je namreč izdatno povečal izvoz jute, bombaža, indiga in čaja v Evropo. Trgovino je povečalo in pospešilo še odprtje Sueškega prekopa leta 1869. K hitrejšemu trgovanju pa so pripomogle tudi britanske investicije. Ena takih je izgradnja železniškega sistema (International Socialism 1997).

Zaradi novosti kot so prihod misijonarjev, izgradnja angleških šol, razvoj privatne trgovine in nenehna modernizacija, pa se je začelo krepiti indijsko občutenje kulturne, socioekonomske in politične drugačnosti. Prav preko angleških šol so se spoznali z moderno nacionalno zavestjo (Ferfila,2011).

Glavna instrumenta britanskega vladanja v Indiji pa sta bila vojska in javne službe. Po uporu leta 1858 so v vojski uvedli nekatere spremembe, ki so močno prenovile razmere med Indijci in Britanci. Prav tako je britanska vojska prevzela nadzor nad topništvo in najemom vojske iz ljudstev lojalni kroni. Indijsko vojsko so uporabljali tudi v drugih vojnah in sicer v vojnah na Kitajskem leta 1839, 1856 in 1859, v Perziji 1856, v Etiopiji leta 1867, v Afganistanu leta 1878, v Egiptu leta 1882, v Burmi leta 1885, v Sudanu in v Ugandi leta 1896. Med prvo svetovno vojno je bilo v boj poslanih več kot milijon indijskih vojakov, med drugo svetovno vojno pa je številka narasla kar na 2 milijona vojakov. V javnih službah je bilo leta 1890 okoli

6000 britanskih uradnikov, ki so s pomočjo vojske vladali 300 milijonov Indijcem. Najprej so bile javne službe le v rokah Britancev, prvi indijski uradniki pa so bili imenovani leta 1869. Seveda so bili le-ti privrženci angleške krone. Sistem je deloval med leti 1885 in 1905, kasneje pa so se pojavile težave, ki so jih hoteli razrešiti z reformami (International socialism 1997).

Kmalu so se izoblikovale nacionalistične skupine, ki so nasprotovale angleškemu vladanju. Razdeljene so bile med hindujce in muslimane. Na čelu gibanj za osvoboditev Indije so bili voditelji, izobraženi prav v angleških šolah. Zaradi močnih gibanj je bil leta 1885 ustanovljen Indijski narodni kongres. Ustanovljen je bil kot glas urbanega srednjega razreda, ki si je želel neodvisnost od Velike Britanije. Najbolj pomembno vlogo je imel Mahatma Gandhi, ki je leta 1921 kongres pretvoril v politično organizacijo z vedno več podpore. Muslimani pa so leta 1906 ustanovili Muslimansko ligo, edini organ, ki je predstavljal indijske muslimane. Njen cilj je bil spodbujanje narodne zavesti med muslimani, krepiti občutek pripadnosti in interesov muslimanov za pridobitev političnih pravic (India Netzone, 2010 in India Netzone, 2009).

6.3.1 INDIJSKI NARODNI KONGRES

Indijski narodni kongres (v nadaljevanju kongres) je bil politična stranka, ustanovljena leta 1885. S politično stranko so želeli doseči gospodarske reforme in večjo vlogo pri oblikovanju politike Britanske Indije. Do leta 1907 je bil kongres razdeljen na majhne skupinice pod vodstvom Gopal Krishna Gokhaleja, ki je zahteval ureditev Indije kot dominiona. Drugi član kongresa, Bal Gangadhar, pa je zahteval samostojnost. Leta 1920 je kongres začel kampanjo pasivnega odpora pod vodstvom Mahatma Gandhija. Kongres naj bi bil politična stranka, ki zastopa vse Indijce, vendar so se muslimani kmalu začeli umikati in so ustanovili svojo politično stranko, imenovano Muslimanska liga. Na volitvah je kongres pod vodstvom Nehruja osvojil večino sedežev, po Nehrujevi smrti pa je kongres začel izgubljati podporo in leta 1969 se je stranka razdelila na dva tabora. Enega je vodil Morarji Desai, drugega, pod novim imenom Novi kongres, pa je vodila Nehrujeva hči Indira Gandhi. 1977 je kongres prvič izgubil na volitvah. Po Indirinem atentatu, ki se je zgodil 1984, je z vodenjem stranke nadaljeval njen sin Rajiv Gandhi. Še istega leta mu je uspelo zmagati na volitvah. Zaradi številnih škandalov, pa je pet let kasneje na volitvah izgubil. Takrat je njegova stranka postala glavna opozicijska stranka. Leta 1991 ga je doletela enaka usoda kot njegovo mater. Tega leta pa je kongres zopet zmagal na volitvah pod vodstvom Narashima Rao. Zaradi škandalov je na volitvah leta 1996 izgubil podporo volivcev, leta 2004 pa je ponovno prišel na oblast (Infoplease, 2012 in India Netzone, 2012).

6.3.2 MUSLIMANSKA LIGA

Muslimansko ligo so ustanovili občudovalci in privrženci Aligarh gibanja, leta 1906 v Daki. Njeni ustanovni člani so bili Nawab Gospod Khwaja Salimullah, Nawab Waqar-ul-Kamboh, Nawab Muosin-ul-Mulk in Syed Ali Ameer. Stranka je bila po osamosvojitvi še naprej glavna stranka v Pakistanu, vendar se je njena vloga v Indiji občutno zmanjšala.. Delovanje muslimanske lige v Indiji lahko zasledimo v treh fazah. V prvi fazi so ustanovili Indijsko muslimansko ligo v Britanski Indiji. Usmerjali so se k interesu celotne muslimanske skupnosti. Zahteva za ustanovitev Pakistana še ni bilo. Drugi del je bila pod vodstvom Muhammada Ali Jinnaha, ki se je začel usmerjati k ideji o samostojni državi. Zaradi nesoglasij v sami stranki pa se je pod vodstvom Sikandarja Hayat Khana oblikovala posebna skupinica, imenovana Enotna muslimanska liga. Ta pa je delovala le v pokrajini Punjab. Tretja faza pa je nastala po osamosvojitvi in še danes deluje v Pakistanu. Za vse muslimane, ki živijo v Indiji, ima muslimanska liga še vedno pomembno vlogo. Njena politična vloga je sodelovanje pri oblikovanjem koalicijske vlade (India Netzone, 2010).

6.3.3 MAHATMA GANDHI

Mohandas Karamchand Gandhi, bolj poznan kot Mahatma (kar pomeni velika duša) Gandhi, se je rodil 2. oktobra 1869 v Parbandarju, na obali Kathiawada, v severozahodni Indiji. Njegova družina je pripadala kasti trgovcev in državnih uradnikov. Prav zaradi tega je bil deležen celovite izobrazbe. Bil je sramežljiv fant, ki se je ukvarjal predvsem s svojimi knjigami. Pri 13 letih, kot je bilo v Indiji v navadi, se je poročil s 13 letno Kasturbo Makhanji. Leta 1888, ko se je vpisal na univerzo v Mombaju, mu je že rodila prvega od štirih sinov. Na tej univerzi mu ni bilo všeč, zato je, ko se mu je ponudila priložnost, odšel v London. Tam je študiral pravo. Po treh letih, ko je opravil pravosodni izpit, se je leta 1891 vrnil v Bombaj. Po vrnitvi v Indijo je ugotovil, da je težko dobiti delo, zato je leto kasneje sprejel ponudbo za zaposlitev v indijskem podjetju v Južni Afriki. Naslednjih 21 let je preživel v Afriki, kjer je videl ponižanja in drugorazredni položaj Indijcev. Zaradi drugorazrednega položaja svojih rojakov, se je odločil, da se bo boril za njihove pravice in boljši položaj. Zanimivo je, da ga pravice in položaj črnkega prebivalstva niso zanimale in se je v povezavi z njimi vedno postavil na stran Britancev. V Južni Afriki je postal vegeterjanec. Začel se je tudi postiti, saj je bil prepričan o koristnosti odpovedovanja hrani. Trdil je, da post očisti telo, duha in dušo. V Južni Afriki je ustanovil tudi svojo prvo politično nasebino, ki je bila usmerjena k idejam utopičnega socializma. To prakso je nadaljeval tudi kasneje v Indiji, kjer je ustanavljal ašrame oziroma verske šole (Ferfila, 2011 in BIO, 2011).

Po vrnitvi v Indijo, leta 1916, je Gandhi še bolj razvijal svojo prakso nenasilnega- pasivnega odpora imenovanega satjagraha. Gandhi je ustanovil tudi politično gibanje oz. stranko Nacionalni indijski kongres. Prav tako je spodbujal zatirane vaščane, da bi izboljšali svoje razmere z mirno stavko in protesti. Vendar vse ni šlo po njegovem načrtu. V Amritsaru je britanska vojska ustrelila in ranila več kot 500 neoboroženih demonstrantov. Kjerkoli pa je

prišlo do konfliktov, je Gandhi poskušal pomiriti ljudi in oblast in najti nenasilno rešitev spora (Ferfila, 2011 in BIO, 2011).

Njegova slava se je širila in s tem se je povečal tudi njegov politični vpliv. Do leta 1920 je postal osrednja osebnost Indijskega narodnega kongresa. Poleg njega pa je na ugledu pridobil tudi Jawaharal Nehru, ki se je boril proti težkemu položaju kmetov. Gandhi je upal, da bodo Britanci spoznali svoje kolonialne grehe. Nehru pa je bil nasprotnega mnenja in je vedel, da Anglija ne bo spreminjala svoje politike, razen če jo v to prisilijo. Imel je prav. Vlada je začela zapirati indijske voditelje. Stranka Narodnega kongresa je vse bolj zahtevala indijsko samoupravo. Leta 1921 so izbruhnili izgredi in zaradi državljanske nepokorščine so Gandhija aretirali in ga za 6 let zaprli (Ferfila, 2011).

Gandhi se je za nekaj časa umaknil iz politike in se posvetil meditaciji in pisanju. Začel je delati na področju povezovanja hindujcev in muslimanov. Vendar njegovo politično mirovanje ni trajalo dolgo, saj se je leta 1929 zopet vrnil v politične vode. Prav na pobudo Gandhija so za predsednika Kongresa izvolili Nehruja. Zopet so se sprožile močne zahteve po osamosvojitvi Indije. Pika na i je bila trošarina na soli, ki so jo Britanci uvedli leto kasneje. Gandhi je začel s satjagraho in je s svojimi podporniki odšel na več sto kilometrski pohod proti morju, kjer je bil odločen prekršiti zakon o soli. Gandhija so zopet aretirali. Ko je bil v ječi, so se stavke in napadi na Britance stopnjevali, zato so ga 1931 leta izpustili iz ječe. Po dolgotrajnih pogajanjih so podpisali sporazum, da bodo Britanci izpustili politične zapornike, Gandhi pa bo prekinil državno nepokorščino. Ker je britanska vlada izvajala vse večji teror, se je Gandhi zopet odločil za novo kampanjo nepokorščine in zopet je pristal v ječi. Zaradi nekaterih odločitev britanske vlade, predvsem zaradi uvajanja ločenih volitev za kasto nedotakljivih (najnižja kasta v Indiji), se je Gandhi odločil gladovno stavkati. Zaradi stavke so mu v zaporu dovoljevali obiske prijateljev in sodelavcev, češ da ga bodo prepričali o prenehanju stavke, vendar se to ni zgodilo. 20. septembra 1932 se je začel postiti in na ta dan se je postila in molila večina prebivalcev Indije. Peti dan stavke so Britanci ukinili ločene volitve. Leto kasneje so ga izpustili iz zapora (Jhaveri, 2012 in Ferfila, 2011).

Gandhi je svojo lojalnost britancem pokazal že v prvi svetovni vojni. Isto se je zgodilo v začetku druge svetovne vojne. Leta 1942 so ga zopet aretirali zaradi vse večje zahteve po osamosvojitvi Indije. V zaporu je zopet začel gladovno stavko. Ves čas stavke ga je negovala žena, ki pa mu je zaradi šibkega srca na rokah umrla. Maja 1944 so ga izpustili in leta 1945, ko je na britansko oblast prišla laburistična vlada, je predsednik vlade obljubil umik iz Indije. 3. junija 1947 so razglasili načrt za razdelitev Indije na dve samostojni državi. Gandhi je bil razočaran in pretresen zaradi muslimanskega preganjanja hindujcev v Pakistanu in zaradi hindujskega preganjanja muslimanov v Indiji. Prav zaradi slednjega se je odločil za stavko. Po petih dneh stavke je mirovni odbor podpisal dogovor o spoštovanju pravic, premoženja in vere muslimanske manjšine v Delhiju (Ferfila, 2011 in BIO, 2011).

Na Gandhija je bilo izvedenih več atentatov. Eden znanih je bil, ko je Gandhi, 20. januarja 1948, kot vsak večer organiziral večerno molitev. Takrat so proti njemu vrgli ročno bombo, ki pa ga ni zadela. 10 dni kasneje pa so ga od blizu trikrat ustrelili. Strelom je podlegel, umrl je izgovarjajoč molitev »Rama Rama«. Gandhi je bil upepeljen po hindujskih običajih. Njegov pepel so zakopali pri palači v mestu Pune, kjer je bil zaprt in kjer je umrla njegova žena (Ferfila, 2011).

Gandhi je bil kar petkrat nominiran za Nobelovo nagrado, vendar je nikdar ni prejel. Gandhijevo življenje in njegovi nauki so bili vzor veliko znanim osebnostim kot so Martin Luther King, Nelson Mandela, Steve Biko, Aung San Suu Kyi in še mnogim drugim (Bio, 2011).

6.4 OSAMOSVOJITEV INDIJE

Prva svetovna vojna in nekaj let po njej je pomenila konec indijske podpore Veliki Britaniji. Druga svetovna vojna pa je pokopala vse upe, da bi muslimani in hindujci lahko živeli v eni skupni državi (Ferfila 2011 in Carr Robert 2012).

Zaradi druge svetovne vojne je Velika Britanija izgubila moralno, gospodarsko, politično in vojaško moč v Indiji. K temu so pripomogle tudi volitve takoj po vojni v Veliki Britaniji. Slavni vodja Winston Churchill in njegova konzervativna stranka so izgubili, zmagala pa je laburistična stranka, na čelu katere je bil Clement Attlee (Carr Robert, 2012).

Po končani vojni je Velika Britanija obljubila neodvisnost Indije. 1946 je bila v Bombaju splošna stavka in upor indijske policije in mornarice. Temeljno vprašanje je bilo ali naj se ustanovi ena velika država ali dve - na severu muslimanski Pakistan in na jugu hindujska Indija. 15.7.1947 je spodnji dom britanskega parlamenta sporočil, da bodo v Indiji ustanovili dva neodvisna dominiona- Indijo in Pakistan. Pakistan je neodvisnost razglasil 14. avgusta 1947. Jinnah je postal prvi generalni guverner Pakistana. Naslednji dan, 15. avgusta 1947 je Nehru povedel Indijo v neodvisnost. Kmalu pa je prišlo do stiske, saj je več kot 5 milijonov hindujcev ostalo v Pakistanu in še več muslimanov v Indiji. Več milijonov ljudi je zapustilo svoje domove, da bi našli zatočišča na drugi strani meje. Vendar niso vsi prispeli na cilj. Ocenjujejo, da je na poti življenje izgubilo milijon beguncev (Ferfila, 2011 in Carr Robert, 2012).

Novonastala dominiona sta kmalu pretrgala še preostale formalne vezi z britansko krono. Indija je postala republika leta 1950, Pakistan pa šest let kasneje. V Indiji so z ustavo, sprejeto leta 1950, dobili volilno pravico tako pismeni kot tudi nepismeni. V razdobju med leti 1947 in 1991 je Indija nizala napredek za napredkom. Nepismenost se je zmanjšala in država je zelo hitro je postajala gospodarska velesila. Kljub hitri prekinitvi odnosov z Veliko Britanijo, je le-ta pustila pečat na Indiji. Igrala je pomembno vlogo pri širjenju indijskega gospodarstva, pri uvajanju države v svetovno trgovino, še posebej s proizvodnjo surovin, kot so bombaž,

juta, železo, jeklo, premog, medenina in indigo. Razširili so namakalne sisteme po celotni Indiji. Zgradili so železnice, vzpostavili poštne storitve in s pomočjo telegrafa povečali hitrost komunikacije. Zgradili so tudi univerze in šole, namenjene dečkom in deklicam (Ferfila, 2011 in Bergen 2007).

Danes je Indija federalna republika. Državo predstavlja predsednik, ki je voljen vsakih 5 let. Imajo dvodomni parlament imenovan Sensad, ki ga sestavljata Svet oz. Rajya Sabha, ki ima 245 poslanskih sedežev in Ljudska skupščina oz. Lok Sabha, ki ima 543 poslanskih sedežev (CIA, 2012).

V mednarodnem sodelovanju je bila Indija po osamosvojitvi zelo dejavna. Kmalu je postala članica Združenih Narodov, vključila se je tudi v Azijsko in Afriško razvojno Banko. Postala je ustanovna članica Svetovne Trgovinske Organizacije (WTO). Kot večina nekdanjih kolonij Velike Britanije pa je tudi članica Commonwealtha (Encyclopedia.com, 2012).

Poleg vseh mednarodnih povezovanj se je Indija začela ukvarjati z nevtralno zunanjo politiko. Do leta 1976 je popravila odnose s Kitajsko, postala je zaveznica nekdanje Sovjetske Zveze. Kljub trem vojnam s Pakistanom, 1947-1948, 1965 in 1971, se obe državi trudita vzpostaviti mir in izboljšati gospodarske in kulturne vezi (Encyclopedia.com, 2012).

Od leta 2006 ima Indija 12. največje gospodarstvo na svetu in na tretjem mestu v Aziji, za Japonsko in Kitajsko. Še danes je polovica delavne sile zaposlene v kmetijstvu. Zaradi bogastev naravnih virov, kot sta železova ruda in les, je zelo razvita tudi industrija. Vedno večji pomen pa dobivajo storitve, ki zaposlujejo že okoli 20% ljudi in predstavlja že 51% BDP. Indija je postala glavna izvoznica storitev informacijske tehnologije in programskih delavcev (CIA, 2012 IN Encyclopedia.com, 2012).

6.5 ODNOSI Z VELIKO BRITANIJO

Po drugi svetovni vojni, ko je Velika Britanija izgubila večino svojih kolonij, se je morala potruditi, da je ohranila dober odnos z novonastalimi državami. Zaradi izgube kolonij je izgubila politično in precej tudi gospodarsko moč. Indija je bila pomembna kolonija Velike Britanije, saj so iz Indije uvažali vrsto surovin in izdelkov, prav tako pa so v Indiji pobrali ogromno davkov, ki so polnili državno blagajno Velike Britanije (Foreign and Commonwealth Office, 2012 in MEA, 2012).

Zaradi dolge skupne zgodovine so vezi med Indijo in Veliko Britanijo močne, vzajemno koristne in široke. Zajemajo razvoj regionalne stabilnosti, trgovino in naložbe, boj proti terorizmu in reformo globalnih mednarodnih sistemov (Foreign and Commonwealth Office, 2012 in MEA, 2012).

Velika Britanija in Indija si v gospodarstvo vzajemno pomagata. Leta 2011 je Velika Britanija podprla 81 projektov iz Indije, ti so skupno zaposlili 5500 ljudi. Pomembno je omeniti, da je Indija peta največja vlagateljica v gospodarstvo Velike Britanije. Izvoz iz Velike Britanije v Indijo se je v zadnjih petih letih povečal tako, da predstavlja Indija največji trg Velike Britanije zunaj EU. V Indijo največ izvažajo rude, bisere in poldrage kamne, kemikalije in stroje. Prav tako pa je pomemben uvoz v Veliko Britanijo iz Indije. Najpomembnejši uvozni artikli so bombaž, konfekcijska oblačila, tekstil, začimbe, zdravila in farmacevtski izdelki. Prav tako pa je Velika Britanija pomembna destinacija za indijska podjetja. Od 1200 podjetjih, ki so v Evropi, jih je kar 700 v Veliki Britaniji (Foreign and Commonwealth Office, 2012 in MEA, 2012).

Povezani so tudi na področju turizma, saj Indijo obišče največ turistov prav iz Velike Britanije. Res pa je, da je večina teh turistov britanskih državljanov z indijskimi koreninami. V Veliki Britaniji predstavljajo Indijci z dvema milijonoma prebivalcev največjo etično skupino (Foreign and Commonwealth Office, 2012 in MEA, 2012).

Povezava se odraža tudi v izobraževanju. Največ tujih študentov v Veliki Britaniji je prav iz Indije. Ker je Velika Britanija mati angleškega jezika, vodijo tečaje poslovne angleščine za tujce. Med državama potekajo tudi številni programi za izmenjavo študentov, ki vključujejo tudi različne oblike štipendiranja. Sodelovanje pa je močno tudi na področju raziskovanja. V zadnjih nekaj letih se je število raziskav povečalo kar za tretjino (Foreign and Commonwealth Office, 2012 in MEA, 2012).

Ker sta bili obe državi že napadeni s strani terorističnih organizacij, sodelujeta tudi na področju varnosti in sta obe zagovornici mednarodnega sodelovanja v boju proti terorizmu. Prav tako se sodelovanje nadaljuje na področju obrambe- imata dvostranski program vaj, izmenjav in usposabljan vojakov in vojaške opreme (Foreign and Commonwealth Office, 2012 in MEA, 2012).

7 AVSTRALIJA

Avstralija je najmanjši, najbolj sušen in najbolj raven kontinent, hkrati pa šesta največja država na svetu. Leži na južni polobli, med Indijskim in Pacifiškim oceanom. Avstralijo sestavlja šest držav in sicer: Novi južni Wales, Viktorija, Queensland, Tasmanija in Zahodna Avstralija ter dva teritorija: Avstralski glavni teritorij in Severni teritorij. Glavno mesto je Canberra, največje mesto pa Sidney. Večino ozemlja tvorijo ravnice in puščavski predeli (CIA, 2012).

7.1 KOLONIZACIJA AVSTRALIJE

Avstralija je bila zadnji kontinent, ki so ga odkrili evropski pomorščaki. Z domorodci iz Indonezije pa je bila poseljena že več tisoč let prej. V času, ko so belci pripluli v Sydneyski zaliv, je na kontinentu živel okoli 300 tisoč domorodcev, ki so govorili okoli 200 jezikov in narečij (Ferfila, 1997).

Avstralsko obalo so v 16.stoletju odkrili nizozemski mornarji, ki so novo ozemlje poimenovali kar New Holland. Na zemljevid so narisali celotno zahodno obalo Avstralije in odkrili otok Tasmanijo. V notranjost pa se je prvi podal angleški pirat Dampier. Zaradi osvoboditve kolonij v Ameriki so se britanski pomorščaki podali v iskanje novih ozemlj, kamor bodo lahko prepeljali zapornike. Britanska vlada je na pot poslala ladjo Endeavour pod poveljstvom Jamesa Cooka. Kapitan Cook je najprej obplul oba otoka Nove Zelandije, nato pa je leta 1770 priplul na najbolj jugovzhodni del Avstralije in ga poimenoval Point Hicks. Zaradi pomanjkanja prostora v zaporih Velike Britanije in hitrega naraščanja zapornikov, se je že 1787. leta na pot podalo 11 ladij, s 717 zaporniki. Vodja plovbe je bil kapitan Arthurja Phillipa, ki je postal tudi prvi guverner nove kolonije. 26. januarja 1788 so se izkrcali v Port Jacksonu. Nova dežela je bila neprijazna in surova. Zaradi nerazvitega kmetijstva so bili kaznjenci odvisni od pošiljk hrane iz Evrope. Druga flota kaznjencev je prispela leta 1790. Kolonija se je začela počasi razvijati, graditi so začeli mesta in uspevati so začeli prvi kmetijski pridelki. Zadnji transport kaznjencev je prispel leta 1868. Ocenjujejo, da je bilo v Avstralijo pripeljanih vsega skupaj okoli 160 000 zapornikov (Ferfila, 1997 in Ballyn, 2011).

S povečanjem števila svobodnih prišlekov se je Avstralija začela razvijati in ustanovljenih je bilo 6 kolonij: Novi Južni Wales leta 1768, Van Diemen's land 1825 (preimenovan v Tanzanija leta 1856), Zahodna Avstralija 1829, Južna Avstralija 1834, Viktorija 1851 in Queensland 1859 (Ferfila, 1997).

Razvoj ovčereje in industrije volne sta postali glavni gospodarski panogi. Izvoz volne se je od leta 1807, ko je znašal 111 kg do leta 1831 povečal na 1,1 milijona kg. Z odkritjem zlata v Viktoriji pa se je število prebivalcev še povečalo (Cannon, 2002).

Do konca 19. stoletja je 6 avstralskih samoupravnih kolonij ostalo ločenih. Proti koncu 19. stoletja pa se pozivi za združitev postajali vse močnejši. Razlogi za to so bili skupna obramba, boljše gospodarstvo, boljši položaj delavcev in ukinitve carin. Kolonije so del svojih pristojnosti prenesle na federativno vlado, imenovano Commonwealth. Še danes imajo v zgornjem domu parlamenta, imenovanim senat, vse kolonije enako število predstavnikov, ne glede na število prebivalcev. Zgornji dom pa ima moč zavrniti zakon, ki ga sprejme spodnji dom. Avstralska federacija je bila sprejeta 1. januarja 1901 (Ferfila, 1997 in Cannon, 2002).

Zaradi krepitve delavske stranke Avstralija velja za pionirja uvajanja socialne zakonodaje. Še pred pričetkom prve svetovne vojne so sprejeli starostno in invalidsko pokojnino, nadomestilo za porodniški dopust, brezplačno in obvezno izobraževanje ter žensko volilno pravico. Med drugo svetovno vojno pa so uvedli otroške dodatke in nadomestila za brezposelnost (Ferfila, 1997 str. 301).

Avstralija je svojo lojalnost Veliki Britaniji pokazala med prvo svetovno vojno, saj so se avstralske sile bojevale po celotni Evropi. Med drugo svetovno vojno so se na strani Velike Britanije borili do napada Japoncev na Pearl Harbour, nato pa so svojo varnost postavili na prvo mesto. V odločilni bitki so avstralske sile podprle ameriške sile. Po vojni je na oblast prišla konzervativna stranka, katere glavni cilj je bil utrjevanje avstralske varnosti. 1951. leta so podpisali pakt ANZUS, ki je vojaško združil Avstralijo, Novo Zelandijo in ZDA. Zaradi strahu pred komunizmom, je Avstralija podprla ustanovitev Southeast Asia Treaty Organisation (SEATO). Svojo lojalnost ZDA so pokazali v vietnamski vojni in svoje može pošiljali v boje med leti 1965 in 1971. Zaradi nezadovoljstva prebivalcev pa se je na oblast vrnila delavska stranka in takrat se je začel postopek ločitve Avstralije od Velike Britanije in ZDA. Prav tako je ta vlada umaknila vojsko iz Vietnama, ukinili so obvezno služenje vojaškega roka in uvedli brezplačno zdravstvo. 1975 je ustavno krizo povzročila opozicija, ko je senat blokiral proračunske ukrepe. Iste leta je generalni guverner, sir John Kerr, razpustil parlament in vzpostavil začasno vlado, na čelo katere je postavil predsednika opozicije. Na oblasti je konzervativna liberalna stranka ostala vse do leta 1983. Ko je leto kasneje na oblast zopet prišla delavska stranka, so začeli sprejemati zakone v dobrobit domačinov, Aboriginov (Ferfila, 1997 in Advameg, 2012).

7.2 NEKAJ BESED O DOMAČINIH- ABORIGINIH

Prvi naseljenci so Avstralijo naselili že pred 40 000 leti. Pripluli so iz Indonezije. Živeli so v skupinah kot lovci in nabiralci hrane. Skozi tisočletja so razvili bogato kulturo in zaradi razpršene poselitve tudi več jezikov in njihovih narečij. Bili so popolnoma odvisni od narave. Ocenjujejo, da je do 18. stoletja živel okoli 300 000 Aboriginov (Ferfila, 1997).

S prihodom Evropejcev pa se je njihovo število zmanjšalo na okoli 6 000. Umirali so zaradi novih boleznih, pogostokrat pa tudi zaradi nasilja prišlekov. Ker so Aborigini živeli v družinah, se niso mogli upreti kolonizaciji. Angleški zakoni so postali njihovi zakoni in z njimi so izgubili

vse, kar so imeli. V začetku 20. stoletja je prišlo tako daleč, da so jim omejili pravico do dela in lastnine. Zakoni so celo dopuščali odvzem otroka, katerega oče ni bil domorodec (Commonwealth of Australia, 2010).

Šele v petdesetih letih prejšnjega stoletja so začeli sprejemati zakone v korist domorodcev. Leta 1958 so dobili svojo zakonodajo. Z njo so pridobili enakopravnost, enako plačilo za enako delo, ohranitev rezervatov. Leta 1962 so dobili tudi volilno pravico in s tem tudi možnost, da zaživijo kot ostali Avstralci. Leta 1983 pa so sprejeli zakon, ki ščiti njihova zemljišča duhovnega, socialnega in kulturnega pomena. Danes nekateri Aborigini še vedno živijo na odročnih območjih in ohranjajo starodaven način življenja. Te skupine so na žalost redke. Ostali Aborigini živijo v mestih ali na območjih nekdanjih cerkvenih misij. Obstaja veliko problemov, s katerimi se danes soočajo: revščina in nizki dohodki, slab dostop do zdravniške pomoči na podeželskih območjih, zloraba drog in alkohola, izpostavljenost nasilju, rasne zlorabe, kulturne razlike ter socialni pritiski. Poleg tega je problem Aboriginov življenjska doba, saj živijo 17 let manj kot ostali Avstralci (Ferfila, 1997; Korff, 2012 in Commonwealth of Australia, 2010).

7.3 AVSTRALIJA DANES

Danes je Avstralija federalno parlamentarna demokracija in ustavna monarhija. Poglavar države je britanska kraljica Elizabeta II., ki pa ima le simbolno vlogo. Zastopa jo generalni guverner, katerega naloga je, da skliče in razpusti parlament. Imajo dvodomen parlament, sestavljen iz senata, ki ima 76 poslanskih sedežev - 12 iz vsake od šestih držav in po dva iz vsakega teritorija, ter predstavniškega doma, ki ima 150 poslanskih sedežev (CIA, 2012).

Avstralija je bogata država s tržnim gospodarstvom, z nizko stopnjo revščine. Spada med 20. največjih gospodarstev na svetu, z zelo visokim BDP na prebivalca. Avstralija je bogata z naravnimi viri kot so premog, železova ruda, baker, zlato, zemeljski plin in uran. Te surovine privabljajo tuje investitorje (Encyclopedia of Nations, 2012).

Avstralija je velik izvoznik kmetijskih proizvodov, zlasti pšenice, volne in mesa ter naravnih virov in energije. Uvažajo pa razne stroje, vozila, zdravila, računalnike in telekomunikacijsko opremo ter surovo nafto in naftne derivate (Encyclopedia of Nations, 2012).

7.4 AVSTRALIJA IN VELIKA BRITANIJA

Avstralija in Velika Britanija imata zelo pomemben odnos, ki temelji na skupni zgodovini, skupni kulturi, jeziku, investicijah, vrednotah in usklajeih stratežkih usmeritvijah. Povezujejo ju tudi skupna trgovina in športni turnirji. Sodobni politični odnosi med Londonom in Canberro temeljijo na dvostranskem dialogu. Obe državi sta članici Commonwealtha, Zveze Narodov in G20 (British High Commission Canberra, 2012).

Velika Britanija je drugi največji vlagatelj v Avstraliji, obratno pa je Avstralija sedmi največji tuji vlagatelj v Veliko Britanijo. Njihovo sodelovanje se nadaljuje na področju proučevanja podnebnih sprememb in na področju nacionalne varnosti. Skupne so jim aktivne službe, ki sodelujejo na konfliktnih območjih po vsem svetu. Prav tako je državama skupna regulacija svetovnega trga z orožjem. Cilj tega je preprečiti, da bi orožje prišlo v napačne roke (BRITish High Commission Canberra, 2012).

8 ZAKLJUČEK

Velika Britanija kot velika kolonialna sila, ki je imela pod svojo oblastjo tretjino vsega kopnega, ima še danes kolonije širom po svetu. Nekatere so strateško pomembne, nekatere so popolnoma odvisne od nje. Kronski odvisni ozemlji, obe otoški koloniji, otok Man in Kanalski otoki, uživata poseben status.

Moja prva hipoteza govori o tem, da zaradi pomembnih geografskih leg britanskih odvisnih ozemelj prihaja do konfliktov med Veliko Britanijo in drugimi neodvisnimi državami. Hipotezo sem potrdila. Britansko antarktično ozemlje danes zahtevata Argentina in Čile. Že med drugo svetovno vojno so Britanci stopnjevali konflikt s tem, da so preprečevali vhod v zaliv. Leta 1951 pa so spor poglobili, ko so britanski vojaki podrli čilske in argentinske kolibe. Argentinci so jim leto kasneje vrnilo tako, da so streljali nad glavami znanstvenikov. Britansko ozemlje Indijskega oceana zahteva Mauritius. Otoki, pod imenom Chagos Archipelago, so pod britansko krono prišli s soglasjem, za katerega so odšteli £3 milijone. Falklandski otoki so pomembno strateško ozemlje, saj ležijo med Atlantskim in Indijskim oceanom. Pri Falklandskih otokih je spor leta 1981 prerasel v vojno z Argentino. Vojna se je bolje končala za Veliko Britanijo, ki je obdržala suverenost nad otoki. Argentina, Brazilija in Urugvaj pa še danes ponagajajo z zapiranjem pristanišč za vse ladje, ki plujejo pod falklandsko zastavo. Gibraltar je poleg dela Antarktike edina neotoška kolonija. Še danes si Španija prizadeva pridobiti to ozemlje zase. Leta 1967 je bil razpisan referendum, ki je odločal o tem ali naj Gibraltar ostane pod Veliko Britanijo. Prebivalci Gibraltarja so bili za. Dve leti kasneje je Španija zaprla meje z Gibraltarjem, ki pa jih je odprla leta 1985. Danes se spor kaže tudi v tem, da na mejah potekajo pretirana preiskovanja. Spori in nesoglasja pa so potekali v treh obravnavanih kolonijah. V Kanadi se je prvi večjih nesoglasij začel leta 1791, ko se prebivalci niso več strinjali z načinom vodenja. Znani so tudi uporniki, ki so se borili proti britanskemu režimu. Najbolj znana upornika sta Mackenzie in Papineau. Konec 19. stoletja so z različnimi akti poskušali pomiriti prebivalce, vendar je Kanada dosegla samostojnost. V Indiji so se izoblikovale nacionalistične skupine, ki so nasprotovale angleški vladavini. Najbolj znani sta Indijski narodni kongres in Muslimanska liga. Zelo pomembno vlogo k neodvisnosti Indijske podceline pa je imel tudi Mahatma Ghandi. Po drugi svetovni vojni je Velika Britanija obljubila samostojnost Indije. Leta 1947 je spodnji dom britanskega parlamenta odobril ustanovitev Indije in Pakistana. Tudi v Avstraliji je prišlo do nestrinjanja z vladavino, ki pa so po drugi svetovni vojni brez večjih sporov prišli do samostojnosti.

Konflikti med državami in med prebivalci so prisotni že iz daljnih časov. V svojem delu sem se osredotočila na konflikte med Veliko Britanijo in ostalimi državami. Konflikti so se začeli že s samo kolonizacijo, saj se prebivalci kolonij niso strinjali z načinom vodenja. Menim, da je zelo pomembno, da pri konfliktu ne pride do skrajne oblike - vojne. Vojna niti ni pravilen niti ni edini način za reševanje konfliktov. Čeprav se je Velika Britanija velikokrat znašla v vojni, je nekajkrat našla boljše rešitev za zgladitev spora. Tako je denimo v treh obravnavanih državah

poskušala vzpostaviti mir s preučevanjem zakaj prihaja do uporov in nezadovoljstev, na podlagi ugotovitev, pa je spor poskušala odpraviti s sprejetjem različnih zakonov. Ena izmed zanimivih oblik zgladitve nemirov je bila tudi dodelitev določene stopnje samouprave. Tudi danes prihaja do konfliktov med Veliko Britanijo in ostalimi neodvisnimi državami za Britanska odvisna ozemlja. Moje mnenje je, če so se prebivalci kolonije sami odločili ostati pod Veliko Britanijo, kot se je to zgodilo na Falklandskih otokih in Gibraltarju, bi morale države to upoštevati. Države bi morale tudi prenehati z nagajanjem in provokacijami.

Ostale današnje prekoceanske kolonije Velike Britanije so kolonije z določeno samoupravo. Vodja kolonij je kraljica, ki jo na odvisnih ozemljih predstavlja guverner. Anguilla je pomembna kolonija, saj je davčna oaza. Bermudi so ena najstarejših kolonij. Leta 1612 je na njih nastalo mesto, ki danes uživa status najstarejšega stalno naseljenega angleškega mesta v Ameriki. Z visokimi prihodki na prebivalca pa so se v svetovnem merilu obdržali na četrtem mestu. Britanski Deviški otoki so pomembna turistična destinacija, saj s turizmom pridobijo kar 45% dobička. Na Kajmanskih otokih imajo zelo razvite finančne storitve. Ker nimajo neposredne obdavčitve, se je na otokih registriralo več deset tisoč podjetij. Sveta Helena z odvisnimi ozemlji in Monserrat sta koloniji, ki sta povsem odvisni od pomoči Velike Britanije. Otoki Pitcairn so najbolj izolirana kolonija. Zaradi lege so otoke Turcs in Caicos med hladno vojno uporabljali za namestitev zračnih sil. Razvidno je, da je vsaka kolonija na poseben način še vedno odvisna od Velike Britanije. Prav tako pa tudi kolonije dajejo poseben pečat na Veliko Britanijo.

Druga hipoteza pravi, da je zaradi dekolonizacije britanskih kolonij, Velika Britanija utrpela posledice v gospodarstvu in politični moči. Tudi ta hipoteza je potrjena. Velika Britanija je z izgubo kolonij izgubila gospodarsko moč, saj zaradi dekolonizacije ni več nadzorovala gospodarstva v Kanadi, Indijski podcelini, Avstraliji in Novi Zelandiji ter na velikem delu Afrike. Prav tako je izgubila vpliv na izvoz in uvoz iz nekdanjih kolonij. Pobiranje davkov se je zaradi dekolonizacije občutno zmanjšalo, kar kaže na občutno zmanjšanje državnega proračuna in na izgubo gospodarske moči. Zaradi obeh svetovnih vojn in zaradi dekolonizacije pa je izgubila tudi politično moč. Od vodenja kar tretjine vsega kopnega, je Velika Britanija morala prestrukturirati kolonialne uprave in načelo vladavine. Velika Britanija je na zelo zanimiv način prebrodila krizi. Ko je uvidela, da so njene kolonije vedno bolj samostojne in da je dekolonizacija neizbežna, je ustanovila mednarodno organizacijo Commonwealth. Tako je obdržala dobre medsebojne odnose, pospešila je gospodarstvo in spodbudila trgovino. Poleg vsega naštetega pa Commonwealth spodbuja tudi enakopravnost in svobodo ter človekove pravice. Mislim, da je ta organizacija zelo lep zgled za celoten svet saj nam s svojimi dejanji pove, da lahko različne države zelo dobro sodelujejo, ne glede na odnose iz preteklosti.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- Brejc, Miha (2000). *Ljudje in organizacija v javni upravi*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- Ferfila, Bogomil (2009). *Primerjalne politike v sodobnem svetu: Teoretični del*. FDV, Ljubljana.
- Ferfila, Bogomil (1994). *Svet na dlani*. Didakta, Radovljica.
- Ferfila, Bogomil (1997). *Sodobni svet, Regionalne študije in primerjalne politike*. FDV, Ljubljana.
- Ferfila, Bogomil (2007). *Svet na dlani, Zbirka Svet na dlani, 1.knjiga, 2.del*. FDV, Ljubljana.
- Ferfila, Bogomil (2011). *Biseri zgodovine in narave: Indija, Islandija, Afrika in Kuba, Zbirka svet na dlani 9. Knjiga*. FDV, Ljubljana.
- Ferfila, Bogomil (2011). *Skrivnosti in lepote Antarktike, Svet na dlani 11. knjiga*. FDV, Ljubljana.
- Južnič, Stane (1980). *Kolonializem in dekolonizacija*. Založba Obzorja, Maribor.
- Loomba, Anita (2009). *Kolonializem in neokolonializem*. Orbis, Ljubljana.
- Žnideršič, Martin (1988). *Leksikon Cankarjeve založbe*. Cankarjeva založba, Ljubljana.

SPLETNI VIRI:

- Advameg (2012). *Australia – History*. Encyclopedia of Nations. Dostopno 2.9.2012 na: <http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Australia-HISTORY.html>.
- Alcock, James(2009). *History of British empire and Commonwealth*. Dostopno 5.2.2012 na:<http://web.usal.es/~anafra/Empire-Commonwealth-History.pdf>.
- Alcock, James (2010). *Historical Atlas of the British Empire*. Dostopno 4.3.2012 na: <http://www.atlasofbritempire.com/Dominions.html>.
- Alvarez, Lizette (2005). *Where the British May Reign but the Monkeys Rule*. Gibraltar journal. Dostopno 26.6.2012 na: http://www.nytimes.com/2005/06/28/international/europe/28monkey.html?_r=1.
- Associated press (2004). *Six convicted in sex abuse scandal on Pitcairn Island*. St.Petersburg Times online. Dostopno 28.6.2012 na: http://www.sptimes.com/2004/10/26/Worldandnation/Six_convicted_in_sex_.shtml.
- Ballyn, Sue (2011). *The British Invasion of Australia. Convicts: Exile and Dislocation*. Dostopno 22.4.2012 na:<http://www.ub.edu/dpfilsa/2ballyn.pdf> .
- Bergen (2007). *History of British rule in India*. Dostopno 26.8.2012 na: <https://gatornet.chapin.edu/~mmn/inspace2.html>.
- BIO (2011). *Mahatma Gandhi Biography*. Dostopno 18.11.2012 na: <http://www.thebiographychannel.co.uk/biographies/mohandas-gandhi.html>.

- Bourinot, John G. (2004). *Canada under British rule 1760- 1900*. Cambridge historical series. Dostopno 2.7.2012 na: <http://www.munseys.com/disktwo/cbrit.pdf>.
- Bourinot, John G. (2007). *Canada*. Dostopno 25.7.2012 na: <http://www.gutenberg.org/files/22557/22557-h/22557-h.htm>.
- Briney, Amanda (2011). *British Overseas Territories*. Dostopno 4.3.2012 na: <http://geography.about.com/od/unitedkingdommaps/a/British-Overseas-Territories.htm>.
- British Antarctic territory- BAT (2012). *British Antarctic Territory: Research and Discovery*. Dostopno 20.6.2012 na: <http://britishantarcticterritory.fco.gov.uk/en/governance/antarctic-treaty>.
- British High Commission Canberra (2012). *UK in Australia- Bilateral Relationship*. Dostopno 29.10.2012 na: <http://ukinaustralia.fco.gov.uk/en/about-us/working-with-australia/bilateral-relationship>.
- Brown, Ryan (2010). *The British Empire in India*. Dostopno 16.4.2012 na: <http://www.ashbrook.org/publicat/thesis/brown/brown.pdf>.
- Cannon, John (2002). *Australia, Commonwealth of*. Encyclopedia.com. dostopno 30.8.2012 na: <http://www.encyclopedia.com/topic/Australia.aspx>.
- Carr, Robert (2012). *India*. Dostopno 28.8.2012 na: <http://www.britishempire.co.uk/maproom/india.htm>.
- Cayman Islands Government (2005). *History*. Dostopno dne 17.6.2012 na: http://www.gov.ky/portal/page?_pageid=1142,1481082&_dad=portal&_schema=PORTAL.
- CIA (2012). *The world factbook*. Dostopno dne 10.6.2012 na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>.
- Citizenship and immigration Canada (2012). *Discover Canada*. Dostopno 25.7.2012 na: <http://www.cic.gc.ca/english/pdf/pub/discover.pdf>.
- Commonwealth of Australia (2010). *Aboriginal Societies: The Experience of Contact*. Dostopno 2.9.2012 na: <http://www.alrc.gov.au/publications/3.%20Aboriginal%20Societies%3A%20The%20Experience%20of%20Contact/changing-policies-towards-aboriginal>.
- Commonwealth yearbook (2012). *United Kingdom*. Dostopno dne 15.6.2012 na: http://www.commonwealth-of-nations.org/xstandard/united_kingdom_country_profile.pdf.
- Cook, Robin (1999). *Partnership for Progress and Prosperity: Britain and the Overseas Territories*. Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs. Dostopno 6.3.2012 na: <http://www.ukotcf.org/pdf/charters/WhitePaper99full.pdf>.
- Delo (2007). *16.oktober*. Delo,d.d.. dostopno 7.6.2012 na: <http://www.delo.si/clanek/48930>.
- Discover Gibraltar (2012). *History of Gibraltar*. Dostopno 26.6.2012 na: <http://www.discovergibraltar.com/pages/mainlogo/mainfrm.htm>.

- Elde Maria (2003). *The Sepoy Rebellion of India*. The web cronology project. Dostopno 3.11.2012 na: <http://www.thenagain.info/webchron/india/sepoyreb.html>.
- Encyclopedia of the nations (2012). *Australia- Economic development*. Dostopno 29.10.2012 na: <http://www.nationsencyclopedia.com/Asia-and-Oceania/Australia-ECONOMIC-DEVELOPMENT.html>.
- Encyclopedia of the nations (2012). *United Kingdom African Dependencies- St. Helena*. Dostopno 30.6.2012 na: <http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/United-Kingdom-African-Dependencies-ST-HELENA.html>.
- Evoy, Nori (2002). *Anguilla history*. Dostopno dne 12.6.2012 na: <http://www.anguilla-beaches.com/anguilla-history-timeline.html>.
- Frost, Martin (2007). *The British Empire*. Dostopno 7.6.2012 na: http://www.martinfrost.ws/htmlfiles/april2007/british_empire.html#Growth.
- Gascoigne, Bamber (2001). *History of the Falkland islands*. History World. Dostopno 15.6.2012 na: <http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?historyid=ac51>.
- Government of Canada (2012). *Canada and the United Kingdom*. UnitedKingdom.gc.ca. dostopno 29.9.2012 na: http://www.canadainternational.gc.ca/united_kingdom-royaume_uni/bilateral_relations_bilaterales/index.aspx?lang=eng&view=d.
- Government of Gibraltar (2012). *About Gibraltar*. Information Technology & Logistics Department, Government of Gibraltar. Dostopno 26.6.2012 na: <http://www.gibraltar.gov.gi/about-gibraltar>.
- Heritage history (2012). *British Empire- Canada*. History Curriculum Homeschool. Dostopno 25.7.2012 na: http://www.heritage-history.com/www/heritage.php?Dir=eras&FileName=britain_10.php.
- India netzone (2012). *British East India Company*. Jupiter infomedia Ltd. Dostopno 1.8.2012 na: http://www.indianetzone.com/7/british_east_india_company.htm.
- India netzone (2010). *Muslim League*. Jupiter infomedia Ltd. Dostopno 29.8.2012 na: http://www.indianetzone.com/51/muslim_league.htm.
- India netzone (2009). *History of Indian National Congress*. Jupiter infomedia Ltd. Dostopno 27.8.2012 na: http://www.indianetzone.com/51/muslim_league.htm.
- International socialism (1997). *India: Imerialism, partition and resistance*. Socialist worker party. Dostopno 28.8.2012 na: <http://pubs.socialistreviewindex.org.uk/isj77/ashman.htm>.
- Jhaveri Vithalbhai (2012). *Mahatma Gandhi*. Dostopno 18.11.2012 na: <http://www.sscnet.ucla.edu/southasia/History/Gandhi/gandhi5.html>.
- Kaul Chandrika (2011). *From Empire to Independence: The British Raj in India 1858-1947*. BBC. Dostopno 2.7.2012 na: http://www.bbc.co.uk/history/british/modern/independence1947_01.shtml.
- Kherdaji Y. (2012). *Canada under British Imperial Control 1764-1867*. Dostopno 25.7.2012 na: <http://www.syriatoday.ca/5-history-of-canada-under-british.htm>.

- Korrf, Jens (2012). *Aboriginal timeline*. Dostopno 2.9.2012 na: <http://www.creativespirits.info/aboriginalculture/history/aboriginal-history-timeline-late-20th.html>.
- Kosec Jure (2012). *Falklandski otoki: mimo volje prebivalcev pogajanj ne bo*. DELO. Dostopno 17.6.2012 na: <http://www.delo.si/novice/svet/falklandski-otoki-mimo-volje-prebivalcev-pogajanj-ne-bo.html>.
- Lavine, Philippa (2007). *The British empire: Sunrise to sunset*. Dostopno 22.3.2012 na: <http://books.google.si/books?id=igb1-UL5Pd0C&printsec=frontcover&dq=british+empire&hl=sl&sa=X&ei=Sn9xT4vqOs6Q4gTLoL2kDw&ved=0CDIQ6AEwAQ#v=onepage&q=british%20empire&f=false>.
- Links north (2010). *The history of Canada*. Dostopno 25.7.2012 na: <http://www.linksnorth.com/canada-history/discovery.html>.
- Lonely planet(2012). *Anguilla history*. BBC Worldwide. Dostopno dne 12.6.2012. na: <http://www.lonelyplanet.com/anguilla/history>.
- Lonely planet(2012). *Falkland islands- History*. BBC Worldwide. Dostopno 15.6.2012 na: <http://www.lonelyplanet.com/falkland-islands/history>.
- Macdonald, Ian (2011). *British Indian Ocean Territory*. Dostopno dne 16.6.2012 na: <http://www.crwflags.com/fotw/flags/io.html>.
- Makarenko, Jay (2007). *The Monarchy in Canada*. Mapleleafweb. Dostopno 25.7.2012 na: <http://www.mapleleafweb.com/features/monarchy-canada#monarchy>.
- McColl, R.W. (2005). *Encyclopedia of World Geography*. Facts on file, inc. New York. Dostopno 21.5.2012 na: <http://books.google.si/books?id=DJgnebGbAB8C&printsec=frontcover&hl=sl#v=onepage&q&f=false>.
- Millis, David (2012). *Durham report*. The Canadian encyclopedia. Dostopno 25.7.2012 na: <http://www.thecanadianencyclopedia.com/articles/durham-report>.
- Ministry of Justice (2012). *Background briefing on the crown dependencies: Jersey, Guernsey and the Isle of Man*. Dostopno dne 10.6.2012 na: http://www.justice.gov.uk/downloads/about/moj/our-responsibilities/Background_Briefing_on_the_Crown_Dependencies2.pdf.
- MEA (2012). *India-UK Relations*. Dostopno 5.11.2012 na: <http://www.mea.gov.in/Portal/ForeignRelation/United-Kingdom-February-2012.pdf>.
- Oldfield, S. (1999). *Biodiversity: the UK overseas territories*. Dostopno 4.3.2012 na: http://jncc.defra.gov.uk/pdf/OT_All.pdf.
- Pitcairn islands office (2012). *Pitcairn's History*. The Government of the Pitcairn Islands, online portal. Dostopno 28.6.2012 na: <http://www.government.pn/Pitcairnshistory.htm>.
- Royal household (2012). *Queen and Crown dependencies*. Official site of the British Monarchy. Dostopno dne 10.6.2012 na: <http://www.royal.gov.uk/MonarchUK/QueenandCrowndependencies/IsleofMan.aspx>.

- Smitha, Frank (2011). *India's Sepoy mutiny*. Macrohistory and world report. Dostopno 3.11.2012 na: <http://www.fsmitha.com/h3/h38sep.htm>.
- Smithsonian (2007). *Bermuda- History and Heritage*. Dostopno dne 12.6.2012 na: <http://www.smithsonianmag.com/travel/destination-hunter/bermuda-history-heritage.html>.
- The Foreign and Commonwealth Office (2012). *UK in India*. Dostopno 5.11.2012 na: <http://ukinindia.fco.gov.uk/en/terms/>.
- The Commonwealth (2012). *Commonwealth family*. Dostopno 11.11.2012 na: http://thecommonwealth.org/subhomepage/174739/commonwealth_family/.
- The Commonwealth (2012). *Singapore Declaration of Commonwealth Principles 1971*. Dostopno 11.11.2012 na: http://www.thecommonwealth.org/Internal/20723/32987/singapore_declaration_of_commonwealth_principles/.
- The Commonwealth (2012). *The commonwealth*. Dostopno 11.11.2012 na: <http://thecommonwealth.org/subhomepage/191086/>.
- USA Today (2012). *Argentina still wants Falklands 30 years after war*. The Associated Press. Dostopno 12.6.2012 na: <http://www.usatoday.com/news/world/story/2012-04-02/argentina-britain-falklands/53950428/1>.
- Worden, Tom (2012). *Defiant Gibraltar ignores Spanish protests over The Rock and will celebrate Jubilee with 100 boat flotilla*. Associated Newspapers, Daily Mail, The Mail on Sunday & Metro Media Group. Dostopno 26.6.2012 na: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2152761/Defiant-Gibraltar-ignores-Spanish-protests-The-Rock-celebrate-Jubilee-100-boat-flotilla.html>.